

OUD HOORN

VERENIGING

OUD HOORN

Gewelstenen

25 jaar
Stadswandelingen

1977 - jubileum - 2002

nummer 2

24e jaargang,
15 juni 2002

In dit nummer o.a:

- Jubileumwandeling in beeld
- De kapel op de R.K. begraafplaats
- Hoorn: gezien door Robert van der Randen
- Op bezoek bij 'verste' lid van Oud Hoorn

Kwartaalblad van de Vereniging Oud Hoorn.
Losse nummers, voorzover voorradig verkrijgbaar tegen betaling van € 4,55 per stuk voor leden en € 5,70 voor niet-leden.

Vereniging Oud Hoorn:

Onder de Boompjes 22
1621 GG Hoorn, Tel. 0229-273570
Tevens voor opgave nieuwe leden
www.verenigingoudhoorn.nl
e-mail: info@verenigingoudhoorn.nl

Openingstijden verenigingsgebouw:

dinsdag, donderdag en
zaterdag 10.00-16.00 uur

Bestuur:

A.G.F. van Weel, voorzitter
Mevr. P.M. Huisman, secretaris
F.L. van Iersel, penningmeester
L.P.M. Hoogeveen, archivaris
A. Boezaard
Mevr. M. Faber-Zwart
J. Rietvink
Mevr. M.A. Veerman-Boon
M.J. Moeskops
vacature

Contributie Oud Hoorn:

minimaal € 20,50 per jaar; inclusief toezending van het kwartaalblad.

Lidmaatschap voor het leven door:

- een éénmalige bijdrage van minimaal € 572,- indien het lid 45 jaar of ouder is, of door;
- een éénmalige bijdrage van minimaal € 409,-, indien het lid 55 jaar of ouder is.

Giro 72 29 54 t.n.v.
Vereniging Oud Hoorn,
Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn

Redactiecommissie:

G. de Galan, L.P.M. Hoogeveen,
H.A. Lansdaal, H.W. Saaltink,
Femke Uiterwijk, F.L. Zack

Redactie-adres:

F. Uiterwijk, Grote Oost 98-100
1621 BZ Hoorn, tel. 0229-210220

Ereleden:

Mr. Dr. B.R. Canneman,
oud-burgemeester †
H. Krijgsman, oud-bestuurslid †
C. Koppers, oud-administrateur †
D. Breebaart, oud-voorzitter Stichting
Stadsherstel Hoorn
Drs. H.M. van den Berg, kunsthistorica
J.L.N. Dijkstra, oud-redactielid †
J.M. Baltus, oud-voorzitter †
J.P.H. v.d. Knaap
J.E.J. Lamers
A. de Graaf

Copyright:

Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie van Oud Hoorn.

Productie kwartaalblad:

Vormgeving en pre-press:
Nyvenco, Heerhugowaard
Druk: Drukkerij Klaassen B.V., Zwaag

INHOUD

Onze jubileumwandeling in beeld.....	51
Herinneringen van een gids van het eerste uur.....	55
Van de bestuurstafel	61
De kapel op de R.K. begraafplaats.....	65
Het documentatiecentrum van Oud Hoorn.....	68
De bestuursleden van Oud Hoorn.....	69
Hoorn: gezien door Robert van der Randen	70
Men vraagt ons	74
Stadsbeeld, restauraties, wijzigingen, verval.....	80
Boekbesprekingen	86
Lezers schrijven.....	88
Op bezoek bij 'verste lid' van Oud Hoorn.....	90
Cor Okx, de laatste metselaar van die tijd.....	92
Kent u Hoorn ook zo?.....	94
Hoe Hoorn veranderde	96

Bij de voorlaat:

Het is dit jaar 25 jaar geleden dat onze vereniging van start ging met de zomeravondwandelingen. Ter zake kundige gidsen weten de belangstellenden alles op hun eigen manier te vertellen over de schoonheid van Hoorn. Speciaal ter gelegenheid van dit jubileum werd een poster vervaardigd die de aandacht richt op het jubileum en de dit jaar te houden wandelingen. De poster is ontworpen door Eva Kleintjes. De ingevoegde foto is gemaakt door Frans Zack tijdens de jubileumwandeling op 21 april jl.

Foto's en illustraties:

Jan Plukkel, Femke Uiterwijk, Ton van Weel, Frans Zack, Giel v.d. Zel.

Volgend nummer en inleverdatum kopij:

Het volgende nummer (24e jaargang nr. 3) zal omstreeks 15 september 2002 verschijnen. U wordt verzocht eventuele kopij voor dit nummer uiterlijk 1 augustus 2002 in te leveren bij het redactie-adres: F. Uiterwijk, Grote Oost 98-100 1621 BZ Hoorn.

Westfries Museum:

Rode Steen 1, Hoorn (tel. 0229-280022). Geopend: het gehele jaar; maandag t/m vrijdag van 11.00 - 17.00 uur; zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.
Bureau: Achterom 2-4, 1621 KV Hoorn.

Archiefdienst Westfries Gemeenten:

Het streekarchief is gevestigd in het Stadhuis van Hoorn, Nieuwe Steen 1 tel. 0229 - 252200. Postadres: Archiefdienst Westfries Gemeenten, Postbus 603, 1620 AR HOORN. emailadres: awg@hoorn.nl
De studiezaal is geopend van maandag t/m vrijdag van 9.00-17.00 uur.
Ná 16.30 uur kunnen geen stukken meer worden aangevraagd.
Avondopenstelling elke tweede en vierde donderdag van de maand van 19.00-21.45 uur: Na 20.00 uur zal de toegang naar de studiezaal worden afgesloten. Uiteraard is het voor bezoekers wel mogelijk op het gewenste tijdstip te vertrekken.

Museum van de Twintigste eeuw / Maquette Hoorn anno 1650.

(Eigendom van Ver. Oud Hoorn):

Bierkade 4 en 4a, Hoorn. Geopend: dinsdag t/m zondag van 10.00-17.00 uur.

Onze jubileumwandeling in beeld

Voorzitter Ton van Weel toont de aanwezigen op de voorjaarsledenvergadering de poster die ter ere van het vijftienvigti jarig bestaan van de zomeravondwandelingen is gemaakt. Het ontwerp is van Eva Keintjes.

Op vrijdagavond 17 juni 1977 werd de eerste (gratis) zomeravondwandeling door de vereniging Oud Hoorn georganiseerd. Het waren Henk Saaltink en Leo Hoogveen die samen de organisatie voor hun rekening namen. Hoorn was in die jaren tot 'overloop'gemeente gebombadeerd en de heren dachten dat het voor de nieuwe bewoners aardig zou zijn middels wandelingen met de geschiedenis van de stad bekend te raken. In de loop der jaren zijn de zomeravondwandelingen een niet meer weg te denken verenigingsactiviteit geworden. Al 25 jaar stromen de mensen toe om aan een wandeltocht deel te

nemen. Om dat te vieren werd er op zondag 21 april jl. een jubileumwandeling gehouden. Het was een tocht langs de gevelstenen die op talrijke huizen in onze stad te vinden zijn. Bijna 400 leden hadden zich voor deelname opgegeven. Het verzamelpunt was achter de Grote Kerk en omstreeks 1 uur had zich daar dan ook een flinke menigte verzameld. De zon scheen en alle gidsen waren er. Hieke Stapel, de gidsencoördinator, heette staande op een trapje, door een megafoon een ieder welkom. De deelnemers werden over de gidsen verdeeld en de wandeling kon beginnen.

Huub Ursem, een nog 'jonge' gids, maar als rasechte Horinees weet hij zich al zeker van een grote schare aanhangers. Hier staat hij voor het Sint Jans Gasthuis met zijn groep. Aan deze gevel valt heel veel te zien en te bewonderen, wat gevelversieringen betreft.

Ook in de tuin van het Westfries Museum zijn gevelstenen te bewonderen. Ze staan daar los, in de muur gemetseld of midden in de tuin. Ben van Tartwijk vertelt op deze foto zijn publiek over de gevelstenen met de koeien die ooit boven de ingang van de koeipoort hebben gezeten. Ook hebben de 'losse' koeien, die in het gras liggen op de trappen van deze in 1851 gesloopte toegangspoort bij de Achterstraat gestaan.

Om drie uur moest iedere gids in de Oosterkerk zijn. Aan het begin van het Grote Oost hebben een aantal welgestelde families ooit een pand laten neerzetten voorzien van gevelstenen, alliantiewapens en beelden uit de Griekse mythologie. Gids Trudy Schrickx wijst haar groep op al dat moois.

Ook gids Kees Kok geeft de mensen tekst en uitleg. Gelukkig waren niet alle mensen tegelijk in de museumtuin. Dat werd door de begeleiders goed in de gaten gehouden. Er werd dan eerst nog een rondje buiten het museum gelopen.

Aan gegevens ontbrak het de gidsen niet! Er was door een aantal van hen een gevelstenenboek samengesteld, waarin zoveel stond vermeld over de gevelsteen door de eeuwen heen en de betekenis van de afbeeldingen dat iedere gids met een gerust hart de straat op kon. Hier staat gids Chris Stoffelen met zijn gasten achter de Cyriacuskerk op het Achterom naar de gevelsteen met de drie tulpen te kijken.

In de Oosterkerk kregen alle gidsen een ruiker bloemen. De gidsen vormen met elkaar een hechte groep en daar moet de vereniging zuinig op zijn. De initiatiefnemers, de heren Henk Saaltink en Leo Hoogeveen, die de wandelingen hebben opgezet, gegevens hebben verzameld en de gidsen in het begin hebben begeleid, ziet u rechts achter elkaar staan. Uiteraard met bloemen in de hand. Links voorzitter Ton van Weel.

Een kijkje vanaf het orgelbalkon in de kerk. Rechts ziet u de boekentafel van onze vereniging. Joke van Tartwijk, geholpen door mevrouw Gré Berkeveld probeert kooplustige leden van dienst te zijn. Veel leden hebben al een aardige boekenverzameling over het oude Hoorn, maar het blijft leuk om even te kijken of er nog iets nieuws bij ligt. Linksonder is te zien dat het geheel werd opgevrolijkt met muziek van het Wouter Bekkering Trio.

Nadat voorzitter Ton van Weel de aanwezigen had toegesproken, kreeg wethouder Rogier Tonnaer de gelegenheid om namens de gemeente de vereniging Oud Hoorn en de gidsen gelukwensen aan te bieden.

De eerste persoon van rechts is Leo Hooegeveen. De derde is Henk Saaltink. Beiden initiatiefnemers van de stadswandelingen.

In de Oosterkerk werden alle deelnemers onthaald op een hapje en een drankje. In de kerk kon iedereen zijn ogen ook nog de kost geven. In ieder geval gaf één en ander een gezellig geroezemoes, terwijl jongedames van de scholengemeenschap 'Werenfridus' onder het toezien van medewerkers van de Oosterkerk de gasten bedienden.

Drie gidsen, te weten van links naar rechts: Trudy de Rooy-Fikke, Harm Stumpel en Femke Uiterwijk, beschouwen het gidsen al heel lang als hun hobby. Trudy en Femke zijn al zolang de stadswandelingen bestaan, dus vanaf 1977 gids, vijftig jaar. Harm Stumpel is ook al een 'bejaarde' rondleider. Hij kwam er dus in 1980 bij. Alle drie werden even apart in de bloemetjes gezet.

Herinneringen van een gids van het eerste uur

Trudy de Rooy-Fikke

De redactie vroeg me een stukje te schrijven over hoe het gegaan is met het rondwandelen in het begin.

Na in mijn archief gedoken te zijn en in mijn herinneringen kwam ik tot de conclusie dat ik het niet alleen over de begintijd ga hebben, maar dat ik over de periode van 25 jaar zoveel mogelijk ga opschrijven. Niet alles, want dat is toch wel heel erg veel!

Dit jaar is het 25 jaar geleden dat ik in de krant las dat er gidsen gevraagd werden voor het houden van wandelingen door Oud Hoorn. De wandelingen werden door de vereniging Oud Hoorn opgezet, omdat Hoorn in die tijd overloopgemeente werd. Er kwamen nieuwe woonwijken met nieuwe bewoners uit andere steden, vooral uit Amsterdam. Oud Hoorn wilde deze mensen graag kennis laten maken met de historische schoonheid van Hoorn en tevens werden ze wegwijs gemaakt in het oude gedeelte van de stad. Ik gaf me op en op 13 mei 1977 hadden we een startbijeenkomst in het Stadskantoor (ons huidige stadhuis) van 20.00 tot 22.00 uur. Henk Saaltink ontving ons met dia-projector en veel gegevens.

Ik bleef schrijven en later schreef ik alles over in een mooi groen schrift. We ontvingen een literatuurlijst om boeken te raadplegen c.q. aan te schaffen. Nou dat heb ik gedaan, o.a. 'Monumenten van Geschiedenis en Kunst van Westfriesland'. 'Straatslijpen in Hoorn' had ik al en ook had ik gelukkig al de beschikking over de kronieken van Velius, Abbing, Kroon en Kapteyn en de boeken "de Historische Schoonheid van Hoorn" en "Hoornse Herinneringen".

In de loop der jaren kwamen er heel wat boeken over Hoorn bij. In 't begin liep ik met "Hoornse Herinneringen" onder de arm om daaruit foto's te laten zien, hoe het was geweest en van veel plekje had ik oude Ansichtkaarten mee. Later werden dit kopietjes op A4-formaat, maar in de jaren '70 waren de kopieermachines nog niet zo goed en vergroten ging al helemaal niet of slecht. Voor mijn oude Ansichtkaarten was kopiëren wel beter. Ze konden mooi thuis blijven en op de kopie was alles veel groter dus duidelijker te zien.

Oude ansichten van Hoorn verzamelen was mijn eerste hobby voor wat het oude Hoorn betreft. Ik was een jaar of 16 dat ik daar mee begon. In die tijd kwam ik in aanraking met Giel van der Zel de Ansichtkaartenverzamelaar van Hoorn. Van hem kreeg ik er een aantal en nog steeds kom ik bij Giel en zijn vrouw Corry om te bomen over die oude tijd. We vragen ons af wie er op een bepaalde foto staat, welk pand is gesloopt voor nieuwbouw, wie er woonde in dat huis,. (Giel pakt dan een adresboek uit de jaren 20 en

Trudy samen met Femke tijdens de voorbereidingen van een wandeling.

kijkt wie er woonde en wat het beroep was), wat is er aan de straat of het gebouw veranderd.

Er is echt veel te zien op oude ansichten.

Zo kwam ik dus in aanraking met het oude Hoorn en mede daardoor gaf ik mij op als gids. Later kregen we een programma van rondwandelingen door de oude stadsdelen van Hoorn, samengesteld door Henk Saaltink en Leo Hoogeveen. Dit programma bestond uit 9 bladzijden en er stonden zeven wandelingen in. Later kregen we er nog een toelichting op. Dat werd een gestencilde uitgave van 19 kantjes. Nu heb ik na 25 jaar twee ordners van elke wandeling, één ordner voor de tekst en één ordner met foto's, plattegronden en andere bezienswaardigheden. In totaal twintig ordners. We hebben nu negen vaste wandelingen en lopen er elk jaar zeven. In de begintijd liepen we zes wandelingen per seizoen.

Van die wandelingen maken we de route soms anders. Zo heb je de Statenlogementwandeling met als thema bestuur, maar je kunt hem ook lopen als Gedempte grachtenwandeling met als thema waterlopen of Schuilkerkenwandeling met als thema de geloven. Je hebt de Noorderkerkwandeling, maar die kan b.v. ook opgesplitst worden in Hofjeswandeling zonder Noorderkerk maar met schuilkerken of verdwenen stegen of we eindigen in de Lutherse

Rooster rondleiders stadswandelingen door oud Hoorn.

<u>17 juni</u>		<u>1 juli</u>		<u>5 augustus</u>	
W.G. Zwijsen	1	G. de Rooij-Fikke	2	A.H. Winkel-Scholten	3
A. v. Wijk-Groot	1	A. de Rooij	2	N.G.M. Korver	3
Michel Tames	1	M. Roest-Prestupa	2	H.P. Dekkers	3
G. de Rooij-Fikke	2	A. Winkel-Scholten	3	F. Mulder	4
A. de Rooij	2	F. Mulder	3	C. Kuppers	4
M. Roest-Prestupa	2	N.G.M. Korver	3	J. Herling jr.	4
F. Mulder	3	C. Kuppers	4	W.G. Zwijsen	5
W.J. Mans	3	G.C. Koolen	4	G.C. Koolen	5
N.G.M. Korver	3	J. Herling jr.	4	B.D. Braam-Bierma	5
C. Kuppers	4	W.G. Zwijsen	5	Michel Tames	6
G.C. Koolen	4	F. Jansen-Uiterwijk	5	G. Koning	6
G. Koning	4	B. Braam-Bierma	5	B. Klaij	6
F. Jansen-Uiterwijk	R	A. v. Wijk-Groot	R	G. de Rooij-Fikke	R
B.D. Braam-Bierma	R	Michel Tames	R	A. de Rooij	R
				M. Roest-Prestupa	R
				W.J. Mans	R
<u>19 augustus</u>		<u>2 september</u>		<u>16 september</u>	
F. Mulder	4	G. Koning	5	W.J. Mans	6
. Kuppers	4	B. Klaij	5	F. Jansen-Uiterwijk	6
G.C. Koolen	4	J. Herling jr.	5	B.D. Braam-Bierma	6
W.G. Zwijsen	5	Michel Tames	6	G. de Rooij-Fikke	7
G. Koning	5	W.J. Mans	6	A. de Rooij	7
B. Klaij	5	F. Jansen-Uiterwijk	6	M. Roest-Prestupa	7
Michel Tames	6	G. de Rooij-Fikke	7	A. v. Wijk-Groot	1
W.J. Mans	6	A. de Rooij	7	N.G.M. Korver	1
F. Jansen-Uiterwijk	6	M. Roest-Prestupa	7	H.P. Dekkers	1
G. de Rooij-Fikke	7	A. v. Wijk-Groot	1	F. Mulder	2
A. de Rooij	7	N.G.M. Korver	1	C. Kuppers	2
M. Roest-Prestupa	7	H.P. Dekkers	1	G.C. Koolen	2
A. v. Wijk-Groot	R	W.G. Zwijsen	R	A.H. Winkel-Scholten	R
N.G.M. Korver	R	F. Mulder	R	W.G. Zwijsen	R
J. Herling jr.	R	C. Kuppers	R	Michel Tames	R
H.P. Dekkers	R	G.C. Koolen	R	G. Koning	R
				B. Klaij	R
				J. Herling jr.	R

Voorbeeld van een rooster van de rondleiders van de stadswandelingen uit 1977

kerk i.p.v. de Noorderkerk. In deze wandeling zit bijvoorbeeld ook het Huiszittende Armen-weeshuis aan de Veemarkt (nu pand Fortisbank) Hier kun je wel een uur blijven staan, zoveel is er gebeurd en dan zie je schuin achter deze bank ook nog het Timmermansgildehuisje.

De firma Blokker zit ook in deze wandeling. Ik heb dan b.v. een kopie van de "acte van geboorte" van Jacob Blokker, de grondlegger van deze firma, met nu wel 1.700 vestigingen in het land (ook Marskramer, Bart Smit, Intertoys, Leen Bakker en Xenos vallen onder Blokker. Zelfs in Duitsland, België, Frankrijk, Luxemburg, Spanje en Portugal

zijn vestigingen.) Blokker begon in 1896 aan het Breed op nummer 22 en er volgden nog zeven winkels en drie pakhuizen. Wij gaan nog steeds naar Blokkertje i.p.v. Blokker. U begrijpt, dat er heel wat komt kijken voor je een wandeling loopt. Wil je goed beslagen ten ijs komen, dan moet je toch weer even doornemen waar en hoe één en ander zit. Je plaatjes moeten op volgorde. Ik wil dan toch, wanneer iemand vraagt waar de winkels van Blokker zaten, ze zo op kunnen noemen. Deze winkels hadden ook namen zoals "De Goedkope Ijzer- en Houtwinkel (zie foto pag. 59), waar Jacob Blokker mee begon. Hier werden o.a. spa-

den, gaas en spullen voor het boerenbedrijf verkocht. 'Magazijn de Sport' voor o.a. kinderwagens en groot speelgoed. In de zomer kinderwagens en in de winter kachels. 'Speciaalhuis'. Hier kon je o.a. glas, kristal, porcelein kopen. We zeggen weleens tegen elkaar, we lopen anderhalf uur, maar we hebben wel stof voor 10 uur.

Voor zusterverenigingen (o.a. de Rijp en Het Westfries Genootschap) heb ik ook wel gelopen. Je kunt dan b.v. een medische wandeling doen (met als voornaamste bron mevrouw Steendijk-Kuypers) of je neemt de schutterij/politie, dan loopt dat thema als een rode draad door je wandeling heen en natuurlijk blijft de havenwandeling heel leuk om te doen. Met deze wandeling kun je helemaal alle kanten op. Je kunt beginnen op de Rodestein, maar ook bij de Oosterpoort via het ABC of via het Kleine Oost richting Bossuizen. De thema's zijn hier WIC, VOC, uitbreiding havens, slag op de Zuiderzee. Het ene jaar laten we met behulp van de havenmeester het sluisje sluiten en gaan we het Baadland op en het andere jaar blijft de sluis open. Je kan eindigen via de Italiaanse Zeedijk, maar je kan ook via de Bierkade weer terug en zo zijn er tal van mogelijkheden en heb je elke keer toch weer een wandeling die totaal anders is. Als je dan ook nog eens met een andere gids meegaat, zult u zien dat je weer extra dingen hoort. Iedere gids heeft toch zijn of haar eigen verhaal. De één spitst zich toe op de bouwkunst, de ander op mythologie. Stuk voor stuk weten de gidsen gewoon heel veel over ons oude Hoorn.

Dan zijn er nog de aparte wandelingen die we in de loop van de jaren hebben gelopen o.a. de Bleijswandeling, de Verloren en Gewonnenwandeling (langs jongere panden die wel of niet gesloopt waren), de Jongere Bouwkunstwandeling, de Poortjeswandeling, de Hoornse Architectenwandeling.

De Jubileumwandeling ter ere van het 15-jarig bestaan van de gidsentochten werd gekoppeld aan het bezichtigen van tuinen. We startten in de Weeshuistuin en er liepen 600 mensen mee! Op een gegeven ogenblik zag het zwart van de mensen in de Korte Achterstraat.

Toen het rondwandelen 20 jaar bestond, maakten we een vaartocht door de haven met 700 deelnemers. Dit jaar werd dus het 25-jarig bestaan gevierd met een wandeling langs verschillende gevelstenen. Er namen 400 leden aan deel.

Op Hemelvaartsdag lopen diverse gidsen van ons de wandeling 'Ontdek Hoorn in het ochtendgloren'. Een initiatief van de Oosterkerk. Heel leuk om te doen! Om 6 uur in de ochtend maak je een wandeling in de omgeving van de Oosterkerk. Heerlijk rustig is het dan en na de wandeling ga je met z'n allen ontbijten in de Oosterkerk.

Voor de Vereniging Open Monumenten zijn de gidsen ook veel in touw geweest. Ze hielden toezicht bij de bezichti-

ging van panden tijdens de open dagen of ze hielden rondleidingen door de stad. Toen in november 1994 voor "de restauratie van de maand" het teruggedestaureerde pand van de Fortisbank (toen nog VSB-bank) aan de Veemarkt werd uitgekozen, kwamen vele leden uit het land Hoorn bezoeken en kregen ze van onze gidsen een rondleiding door het gebouw. Wat kwamen er een mensen en dat twee dagen lang! (5 en 6 november 1994).

Nu neem ik u weer even mee naar 1977. Op 27 mei 1977 volgde er een tweede bijeenkomst in de Foko. Volgens mij kregen we toen het rooster met zeven wandelingen op negen kantjes. Pas later in het jaar volgde de toelichting. Op 3 juni volgde er nog een ledenvergadering in de Keizerskroon. Ik denk dat ik toen lid ben geworden voor f 12,50 per jaar. Zo staat het in mijn schrift.

Op 10 juni liepen we samen met Henk Saaltink onze eerste proefwandeling en vrijdag 17 juni 1977 liepen we de eerste wandeling (zie rooster pag. 56). Femke Uiterwijk was er ook al, zij stond die avond reserve en ik liep route 2, de Grote Oostwandeling. De eerste wandeling van Femke was op vrijdag 1 juli en ze liep route 5. Tegenwoordig is dat de Noorderkerkwandeling. Toen werd deze wandeling aangegeven met Noordelijk deel van de stad. In die tijd liep je als gids twee- of driemaal achter elkaar dezelfde wandeling en de wandelaars konden dan kiezen welke tocht ze wilden maken, want de ene gids liep route 1 en de andere 2, of 3 of 4. Wilde je als wandelaar liever naar de havens dan naar de hofjes, dan had je het dus voor het uitzoeken. Het viel me op dat in die tijd de laatste wandeling pas half september gelopen werd. Vandaar dat ik dan wel een zaklantaarn mee had om de gebouwen bij te schijnen. Ook nam ik ansichtkaarten van de Hoofdtoren en de Mariatoren mee, die gewoon zwart/wit waren, maar deed je er een lichtje onder dan kregen ze kleur. De wandelaars vonden dat erg leuk. Later dacht ik wel eens hoe het mogelijk was dat het toen al donker werd. Dat zat hem dus in de tijd. Tegenwoordig lopen we onze laatste wandeling begin augustus. Pas na de kermis wordt het steeds sneller donker 's avonds.

We liepen in die tijd zes wandelingen en op 10 juni, toen de eerste wandeling gehouden werd, liepen er 80-100 mensen mee. Tegenwoordig komen er zo'n 150 mensen per wandeling. Vorig jaar hadden we bij de havenwandeling zelfs een uitschieter van 250 mensen!

Nu hebben we één wandeling per twee weken en we proberen daarin een zekere lijn te brengen. We beginnen met de kloosterwandeling met het ontstaan van Hoorn en haar kloosters en zo proberen we gedurende het seizoen het één en ander op elkaar aan te laten sluiten. Ik weet nog dat ik toen mijn kinderen klein waren, voor de Grote Oostwandeling het boek 'De Oosterkerk' mee had naar het 'Schelpenstrandje'. Ook las ik veel artikelen in 'West Friesland Oud en Nieuw'. Vooral de bundel uit 1957 gewijd aan het 600-jarig bestaan van Hoorn heb ik in mijn begintijd veel geraadpleegd. Zo'n blad als Oud Hoorn nu heeft,

GIDS VOOR HOORN

DOOR

J. C. KERKMEIJER

GUIDE TO HOORN

BY

C. KERKMEIJER-DE REGT

UITGEGEVEN DOOR DE V.V.V.

(VEREEN. TOT BEVORDERING VAN
HET VREEMDELINGENVERKEER)

TE HOORN

1946

was er toen nog niet, dat werd in die tijd opgericht (in februari 1979 verscheen het eerste nummer). Er was al wel een blad uitgegeven door Oud Andijk, Oud Hoorn en Oud Medemblik. In mijn archief vond ik een uitgave van 1978 en een uitgave van 'Vrienden van Oud Andijk, Oud Enkhuizen, Oud Hoorn en Oud Medemblik' van mei 1977.

'Monumenten van Geschiedenis en Kunst van West-Friesland' van Herma v.d. Berg heb ik in het begin ook erg veel gelezen. En alle gegevens gingen in een multomapje. Het papier van de havenwandeling was wit, van de hofjes groen, van de Statenlogementwandeling oranje. Het Grote Oost was geel. Zo ging dat. U weet nu tot hoeveel ordners dit uitgegroeid is! Van de kloosterwandeling heb ik zelfs twee ordners tekst en dan zijn er nog ik weet niet hoeveel boeken en artikelen over. Heel wat en denk niet dat ik het allemaal wel weet na zo'n 25 jaar. Voor elke wandeling zit ik toch wel een week zo'n uurtje of twee, drie per dag met mijn neus in de boeken/ordners. Natuurlijk zou ik best zo kunnen lopen, maar je wilt het ook voor jezelf leuk houden en daarom zoek je er telkens weer nieuwe en andere dingen bij.

Vroeger doet me denken aan Bas Baltus met zijn toeter op de Rodesteen om de wandelaars bij elkaar te roepen. De bouwkunscursus waar hij mee begon. Eerst ging ik bij Bas op cursus en na zijn overlijden ging Femke deze cursus geven en ook bij haar heb ik die gevolgd. In 1982 op 5 juni toen de vereniging 65 jaar bestond, verzorgden de gidsen een jubileumwandeling van de Noorderkerk eindigend in

Allereerste Oud Hoorn-gids

De heren Henk Saaltink en Leo Hoogeveen gingen 25 jaar geleden van start met de zomeravond-wandelingen. Voor dit feit werden zij, zéér terecht, na afloop van de jubileum-wandeling op zondag 21 april 2002 in de bloemetjes gezet. Zij waren echter niet de eerste gidsen van onze vereniging.

Die eer komt ongetwijfeld toe aan de oprichter van Oud Hoorn, de heer J. C. Kerkmeijer. In de tijd dat ik in de Nieuwstraat woonde, en dat was van 1941 tot 1956, was hij daar regelmatig te zien met groepen belangstellenden. Met zijn wandelstok of met zijn hoed wees hij dan omhoog naar al dat moois dat de oude binnenstad van Hoorn te bieden heeft en wat door hem met veel liefde in 1940 werd beschreven in het boekje 'De Historische Schoonheid van Hoorn'.

Ook schreef de heer Kerkmeijer in 1946 het boekje 'Gids voor Hoorn' dat tot op de dag van vandaag een goede handleiding zou kunnen zijn bij een wandeling langs de vele mooie plekjes in onze stad.

F.Z.

de Weeshuistuin voor een gezellig samenzijn. Het was stralend weer die zaterdag en na mooi aangezeten te hebben, weet ik nog dat ik 's avonds een concert bezocht van de Rolling Stones in de Kuip, twee uitersten en van beide heb ik ontzettend genoten.

Het zal begin jaren tachtig geweest zijn dat Niek Hauwert met me meeliep. We kwamen bij de Geldersesteeg, waar ik het verhaal van 'Grote Pier' vertelde (Kroon en Kapteyn was mijn bron). Niek vond dit zo mooi, dat het een van de redenen voor hem was om ook gids te worden.

In december 1978 is onze dochter Wendy geboren, gedurende de zomer tot half september liep ik de rondwandelingen. Heel gewoon zult u zeggen. Op 6 juli 1983 is onze zoon Dicky geboren. Op 10 juni liep ik mijn laatste wandeling met behoorlijk dikke buik en op 12 augustus liep ik mijn eerste wandeling alweer.

Wat ik altijd heel gezellig vind, zijn de kopjes koffie na de proefwandelingen op zondagochtend en de gidsenuitjes één keer in het jaar. We zijn al in Alkmaar, Haarlem, De Rijp, Medemblik, Enkhuizen, Edam, Naarden, Amsterdam geweest. Dit jaar gaan we naar Texel of naar Gouda. Hieke Stapel en ik stippelen dan een dag uit, waar we gaan eten, wat we zullen bezoeken, hoeveel tijd e.e.a. kost. We proeven dan eigenlijk op voor. Heel leuk om te doen. De uitstapjes zijn net schoolreisjes. Koffie mee in de trein, wat lekkers erbij en gezellig keuvelen en onderhand leer je ook nog van alles. We bezoeken dan kerken, hofjes, molens, instellingen en we krijgen een gids van een andere vereniging mee om ons door de stad te leiden.

Ook het Scheepvaartmuseum, Historisch Museum en de Bataviawerf, waar we een kundige uitleg kregen van onze gids Henk van Woestik werden bezocht.

Na onze vrijdagavondwandelingen in de zomer doen we na afloop altijd een kopje koffie bij één van onze gidsen. Hoewel, na de koffie volgen nog andere versnaperingen en zo verlaat menig gids dit 'koffieadres' in de late uurtjes.

De gidsenvergaderingen, die twee keer in het jaar gehouden worden- één in maart voor de wandelingen beginnen en één in september als de wandelingen afgelopen zijn- zijn ook bijzonder gezellig. Bij Albert de Graaf thuis vonden deze samenkomsten eerst plaats. Wat was de kruidkoek die zijn vrouw Tiny maakte toch altijd lekker. Later werd vergaderd bij de familie Stapel thuis, in het 'Claes Joest Huys', bij Cosy, in de regentenkamer van de Noorderkerk en op de zolder van het Het Pakhuis. Tegenwoordig is ons eigen verenigingsgebouw, het Oostindisch Pakhuis, onze vergaderplaats. De notulen worden tegenwoordig gemaakt door Trudi Schrickx of Tine Eggers. In het verleden door Marleen Weel.

Wat ik ook erg leuk vond, was dat de gidsen voor ons 25 jarig huwelijk een lied hadden gemaakt. Er werd geoefend bij Hieke Stapel thuis. Huize Stapel werd ontruimd en daar werd geoefend met muziek erbij.

Wat hebben we toch veel gedaan in de loop der jaren! Zo kregen en krijgen we informatie-avonden speciaal voor ons van o.a. Carel de Jong, die ons allerlei uitlegt over zaken die in het Westfries Museum te zien zijn. De heer Zantkuyl heeft ons allerlei wetenswaardigheden vertelt. Albert de Graaf informeerde ons in de Lutherse Kerk over de stand van zaken als er b.v. een restauratie was geweest. Arie Boezaard, onder wiens kundige leiding we diverse malen door Hoorn zijn rondgeleid, steeds weer met een ander doel. De heer Hazelhoff Roelfzema van de stichting Nederlandse Kaap-Hoornvaarders gaf ons voorlichting over de Kaap Hoornvaart en Schouten en Le Maire. Dan nog de lezingen en informatie-avonden van de vereniging Oud Hoorn. Ik zal best wat zaken vergeten neer te zetten, neemt u het mij alstublieft niet kwalijk, want er is zoveel gebeurd in die 25 jaar!

De afgelopen 25 jaar heb ik Henk Saaltink regelmatig om advies gevraagd. Altijd had hij een luisterend oor voor mij en een beknopt en duidelijk antwoord klaar.

Wie waren de coördinatoren van de wandelingen en wie verzorgden de p.r.-activiteiten in al die jaren? Het is natuurlijk erg belangrijk dat de kranten geïnformeerd worden over tijdstip en plaats van de wandelingen, met een leuk stukje waar de wandeling langs gaat die avond en wat er bezichtigd wordt.

Henk Saaltink begon met de coördinatie. Hij werd later geassisteerd door Marysia Roest, destijds secretaris van de vereniging. Zij verstuurde de gidsenbrieven. In 1980 werd Albert de Graaf coördinator, vanaf 1981 samen met Annie Pieterse. Hierna kreeg je nog Harm Stumpel, Els Lust en Annie Pieterse. Dan nog Annie Pieterse en Hieke Stapel samen, terwijl Marleen Weel de gidsenbrieven verzorgde.

Na Marleen namen Piet Aartsen en Hieke Stapel de werkzaamheden over en sinds enige jaren verzorgen Hieke Stapel en Trudy de Rooy de coördinatie. Hieke is hoofdregelaar en ik regel mee.

Albert is nog altijd zijdelings betrokken bij onze rondwandelingen. Hij woont nog steeds onze vergaderingen bij en wij kunnen nog altijd een beroep op hem doen.

Joke Admiraal coördineert de wandelingen, die door o.a. onze zusterverenigingen aangevraagd worden.

De Public Relations werden en worden verzorgd door achteréénvolgend: Henk Saaltink, Bas Baltus, Marleen Weel en last but not least Trudi Schrickx, die dit nog steeds uitstekend voor ons doet.

Nieuwe gidsen worden begeleid door Ben van Tartwijk, voorheen hebben Annie Pieterse, Hieke Stapel, Femke Uiterwijk en Trudy de Rooy dit ook wel gedaan.

Hadden we eerst zelf de folders mee om de mensen die meewandelden lid te maken van Oud Hoorn, sinds enkele jaren doet Joke van Tartwijk dit. Tijdens onze rondwandeling verschijnt Joke met een stapel folders waarmee men lid kan worden. Ze houdt een praatje over onze vereniging en deelt dan de folders uit aan diegenen die nog geen lid zijn.

In één van de wandelingen zit ook de firma Blokker waarvan de historie in april 1896 begon in de panden Breed 22/24 te Hoorn.

In 1978 bezochten we met de wandelaars het Statenlogement en in 1979 werden het interieur van de Oosterkerk en de Noorderkerk bezichtigd. Deze bezichtigingen tijdens de rondwandelingen zijn uitgegroeid tot één en soms twee bezichtigingen per wandeling. Dit wordt door de wandelaars heel erg leuk gevonden en wij stellen het heel erg op prijs dat de mensen hun huis, tuin, kerk of instelling voor ons open stellen.

Harm Stumpel heeft jaren geleden (± 1990) allerlei wetenswaardigheden over de wandelingen in de computer gezet. Dit boekwerk (dikke stapel kopietjes) bevat een verzameling van gegevens die Harm gehaald heeft uit boeken, lezingen, kronieken en tijdens onze zondagochtendproefwandelingen liep of fietste hij mee met een recordertje en ook deze gegevens kwamen in zijn boekwerk.

Ja, er komt heel wat kijken bij de rondwandelingen. Natuurlijk is het veel werk, maar wel prachtig werk, deze uit de hand gelopen hobby. Zoals u tussen de zinnen kon lezen, heb ik met heel veel plezier de wandelingen gelopen en ik ben erg blij dat ik in zo'n leuke club terecht ben gekomen. We hebben het allemaal erg naar onze zin en dat we erg hecht zijn met elkaar bleek toen ik sinds vorig jaar februari drie keer in het ziekenhuis werd opgenomen. Alle keren kreeg ik kaarten, bloemen, bezoekjes, attenties en ontzettend veel aandacht van mijn collegagidsen. Iets wat me ontzettend goed heeft gedaan.

Daarom zou ik zeggen Piet Aartsen, Joke Admiraal, Lida

Oud Hoorn

Hierbij herinner ik u nog even aan uw toezegging om op 19-8 om 19.15 uur een rondwandeling door Hoorn te leiden. Wilt u, bij eventuele verhindering, mij zo spoedig mogelijk hiervan op de hoogte stellen?

Vriendelijke groeten,
H.W. Saaltink
Het Oude Ambacht 41
tel. 02290-17936
b.g.g. 02290-15783

Bakker, Tine Eggers, Marjan Faber, Joke Gmelich, Marian Godvliet, Kees Kok, Annie Pieterse, Agaath Poland, Milja van Rijswijk, Trudi Schrickx, Hieke Stapel, Christ Stoffelen, Harm Stumpel, Ben van Tartwijk, Femke Uiterwijk, Huub Ursem, Wil Wiggelaar en Henk van Woesik op naar de volgende 25 jaar en daar Niek Hauwert niet meer gidst (hij nam dit jaar afscheid) wil ik hem bij deze nogmaals bedanken voor de vele leuke wetenswaardigheden die hij ons vooral tijdens de proefwandelingen op de zondagochtenden vertelde.

Ook wil ik het bestuur van Oud Hoorn nog hartelijk bedanken voor de leuke manier waarop we op 21 april jl. na de jubileumwandeling letterlijk en figuurlijk in de bloemetjes zijn gezet in de Oosterkerk. Weer een mooie dag om op terug te kijken. Ik hoop dat er nog vele zullen volgen...

Het bestuur van de Vereniging Oud Hoorn zoekt met ingang van 1 augustus 2002 een vrijwilliger voor de functie van:

LEDENADMINISTRATEUR M/V

Functie-omschrijving

Hij of zij is verantwoordelijk voor het administreren van zowel de ledenmutaties en als van de contributiebetalingen; daarnaast is hij of zij verantwoordelijk voor het aanleveren van de juiste gegevens ten behoeve van de distributie van de verenigingspost (m.n. het kwartaalblad).

Functie-eisen

- een nauwgezette manier van werken
- een beschikbaarheid van gemiddeld 5 uur per week
- ervaring met het werken met geautomatiseerde apparatuur
- een flexibele werkhouding
- bereidheid tot samenwerking met de beheerders van het Oost-Indisch Pakhuis

N.B. De huidige administratie wordt gevoerd in het programma Access.

Geboden wordt:

- een goed geoutilleerde werkplek in het Oost-Indisch Pakhuis
- deskundige technische ondersteuning
- een grote mate van zelfstandigheid

Kandidaat-vrijwilligers voeren een gesprek met de benoemingscommissie. Deze commissie bestaat uit twee leden van het dagelijks bestuur en de huidige ledenadministrateur.

Schriftelijke sollicitaties, voorzien van een c.v. waarin ook opleiding en werkervaring zijn vermeld, dienen uiterlijk 15 juli a.s. te zijn ingediend bij de penningmeester van het bestuur, de heer F. van Iersel, p/a Oost-Indisch Pakhuis, Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn. Bij hem kunt u ook telefonisch 0229-273570 (OIP) of thuis 0229-217097 informatie inwinnen.

A.G.F. van Weel, voorzitter

Een korte terugblik

Qua opkomst, inhoud, sfeer en weer was de viering van 25 jaar Stadswandelingen een groot succes. Ruim 400 leden en belangstellenden verzamelden zich op zondagmiddag 21 april op het plein achter de Grote Kerk voor de speciale 'Gevelstenen-wandeling'. Zeer velen bezochten daarna de Oosterkerk alwaar de initiatiefnemers van vijftienvijf jaar geleden, Leo Hoogeveen en Henk Saaltink, alsmede de aanwezige gidsen gehuldigd werden. Na de informele bijeenkomst in de kerk gingen de deelnemers, gehoord de geluiden, voldaan met de overdruk van de Kaart van Blaeu naar huis.

Het was een gedenkwaardige avond, de avond van de voorjaarsledenvergadering 2002.

Vrijwel unaniem stemden de aanwezige leden in met de bestuursvoorstellen inzake de aankoop van het Oost-Indisch Pakhuis aan Onder de Boompjes 22 en de belovende woning van Pakhuisstraat 1. Daarmee is het groene licht gegeven voor een nog duidelijker positionering van de vereniging in de Hoornse samenleving; waarmee het actuele belang van het levend houden van Hoorns geschiedenis nog eens extra wordt onderstreept. En, hoewel de overdracht van de panden pas aan het eind van dit kalenderjaar plaats vindt, is, vooruit lopend daarop, binnen het bestuur de discussie over wensen en mogelijkheden wat de inrichting betreft in volle gang. U gaat daar de komende tijd nog veel over horen. In ieder geval is er woensdagavond 24 april een historische stap gezet in de richting van de noodzakelijke modernisering en professionalisering die past bij een vereniging met meer dan tweeduizend leden. Ook het voorstel om het z.g. Veliusfonds in het leven te roepen, mocht zich verheugen in brede steun van de vergadering. Het redelijk gevulde fonds is bedoeld om voor de historie van Hoorn belangrijke publicaties mogelijk te maken.

De betalingsherinnering

Het was de bedoeling om reeds in maart de betalingsherinneringen mee te zenden met het kwartaalblad. Helaas maakten computerstoringen (sic!) de aanmaak van nieuwe acceptgirokaarten niet mogelijk. Dat euvel is nu gelukkig opgelost zodat de leden waarvan de vereniging nog geen jaarlijkse bijdrage heeft ontvangen, bij het blad van juni alsnog herinnerd worden aan de betaling van hun contributie voor het jaar 2002. Het verzoek is vriendelijk doch klemmend: voldoe a.u.b. zo snel mogelijk uw bijdrage voor 2002. Alleen een financieel gezonde vereniging is in staat permanent op te komen voor de historische belangen van de stad.

Beheer Oost-Indisch Pakhuis

De afgelopen maanden is het bestuur geconfronteerd met een drietal opzeggingen van vrijwilligers die actief waren in

het Oost-Indisch Pakhuis. Diana van den Hoogen heeft te kennen gegeven niet langer op de dinsdag beschikbaar te zijn voor de beheerstaken in Oud Hoorns verenigingsgebouw. Het bestuur betreurt die beslissing maar respecteert deze uiteraard wel. In kleine kring heeft het bestuur zijn waardering voor Diana's inzet uitgesproken. Zij heeft, sinds de vereniging over een eigen onderkomen beschikt, steeds op de dinsdag bezoekers van het Oost-Indisch Pakhuis als gastvrouw te woord gestaan. Gelukkig blijft zij zich inzetten voor de vereniging zowel als lid van de werkgroep Internet en als beheerder van het beeldarchief. Zij zal, samen met Leo Hoogeveen, de vereniging vertegenwoordigen in de contacten met de onlangs opgerichte Stichting Historisch Kabinet Hoorn. Deze stichting is voornemens om met een zekere regelmaat tentoonstellingen te organiseren die steeds het veranderend stadsbeeld tot onderwerp hebben. U zult daarover de komende tijd vast meer horen.

De vrijwilligers John Lamers en Gerard Neeffes stoppen met hun activiteiten op het terrein van de ledenadministratie. Zij hebben de afgelopen jaren op zeer verantwoorde wijze en soms in weerwil van weerbarstige computermedewerking hun krachten gewijd aan een zo foutloos mogelijke administratie van de leden- en betalingsmutaties. Hulde daarvoor! Gelukkig zijn ook zij niet verloren voor Oud Hoorn; integendeel. Weliswaar op de achtergrond, blijft met name John Lamers actief op het terrein van restauraties en publicaties. Zij zullen de overdracht van de verantwoordelijkheden zo zorgvuldig mogelijk laten plaatsvinden. Daarbij heeft het bestuur gehoor gegeven aan hun suggestie om de administratie volledig los te koppelen van de distributie van m.n. het kwartaalblad.

Ondertussen kampt de vereniging met het probleem dat een drietal 'werkplekken' niet zijn ingevuld. Vandaar dat u elders in dit nummer advertenties aantreft voor de opengevallen plaatsen.

Mocht u dit lezende idee krijgen over de invulling van één van die plaatsen, neemt u dan contact op met secretaris

Voorjaarsledenvergadering op 24 april 2002. Beeld van de bestuurstafel. V.l.n.r.: Leo Hoogeveen, Frans van Iersel, Ton van Weel, Nelleke Huisman, Jan Rietvink, Michel Moeskops.

Nelleke Huisman (tel. 0229-234558). U bewijst uw vereniging daarmee een grote dienst. Het bestuur realiseert zich terdege dat een grote vereniging als de onze niet zonder een goede ledenadministratie kan bestaan.

Publicatiestichting Bas Baltus

Vrijdag 31 mei presenteerde de publicatiestichting het 3e deel in de Cultuurhistorische Reeks. Dit keer staan de Hoornse scheppingen van architect Johannes van Reijendam Cz. (1868-1959) centraal. Van Reijendam was gemeente-architect in Hoorn van 1900 tot 1905. In die vijf jaar heeft hij 54 panden ge- en verbouwd. Een deel van deze bouwwerken is in de loop der jaren onherkenbaar verbouwd of zelfs gesloopt. Echte Van Reijendams zijn evenwel nog steeds als karakteristieke panden in het Hoornse stadsbeeld herkenbaar: kleurrijk, vaak versierd met een houten balkonnetje, een afdakje en grote dakoverstekken waardoor zij een chaletachtige uitstraling hebben. Nog in 2001 is het door Van Reijendam ontworpen huizenblok aan de Oude Doelenkade op de rijkslijst geplaatst.

In 1980 tekende de Vereniging Oud Hoorn protest aan tegen de verkoop van de onderpui van de apotheek 'de Grote Gaper' aan het Kleine Noord 25 aan het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen. Na onderzoek bleek dat het een Jugendstil-onderpui was uit 1901 van de hand van Van Reijendam. In 1991 leverde een eerste inventarisatie van het Hoornse oeuvre van Van Reijendam een vijftientigtal panden op. Margriet Wigard van het Bureau Monumentenzorg gebruikte deze gegevens, voltooide het onderzoek en maakte van het geheel een zeer lezenswaardig boekwerk.

U kunt het boekje aanschaffen bij de Vereniging Oud Hoorn. Het ligt te koop in het Oost-Indisch Pakhuis voor het bedrag van € 7.-.

De uitgave van deel 3 van een andere reeks van dezelfde stichting, de Hoornse Historische Reeks, over twee eeuwen Hoornse stadsbestuurders, heeft enige vertraging opgelopen. Het boek zou oorspronkelijk op 21 april worden gepresenteerd maar het laatste speurwerk bleek meer tijd in beslag te nemen dan was gepland. Zodra bekend is wanneer dit imposante werk van de hand van Leo Hoozeveld en Arie van Zoonen verschijnt, zullen wij u daarover informeren.

Deel 4 in de Hoornse Historische Reeks, het kleurrijke boek over de maritieme geschiedenis van Hoorn, wordt op donderdag 26 september 2002 ten doop gehouden in de Oosterkerk.

Procedures

Zoals bekend heeft het bestuur de gemeente verzocht een onderzoek te laten instellen naar de historische kwaliteit van het pand Oude Doelenkade 55 alvorens het verzoek om een sloopvergunning in behandeling te nemen (zie de

Voorjaarsledenvergadering. De opkomst viel wat tegen.

rubriek Stadsbeeldbewaking in het vorige kwartaalblad). Daarbij wees het bestuur erop dat het pand binnen het beschermd stadsgezicht ligt en dat om die reden de sloopvergunning pas kan worden verleend nadat een bouwvergunning is verleend.

In maart heeft het college van B & W geantwoord dat uit een door de afdeling Monumentenzorg en de heer H.J. Zantkuyl ingesteld onderzoek is gebleken dat het pand van architect Postma uit Deventer, dat in 1928 is gebouwd, 'niet van zodanige historische betekenis is dat het pand in stand dient te blijven'. Het college ziet dan ook geen aanleiding om het pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Het voegt daar aan toe dat de ligging binnen het beschermd stadsgezicht geen waarborgen biedt voor instandhouding van het huidige pand. De behandeling van het nieuwbouwplan in de Monumentencommissie en in de Welstandscommissie heeft niet geleid tot andere inzichten. De Welstandscommissie bleek enthousiast over de vervangende nieuwbouw.

In zijn aprilvergadering heeft het bestuur van Oud Hoorn deze reactie besproken. Het standpunt om geen verdere actie te ondernemen, was unaniem. Overigens mag er niet eerder gesloopt worden dan nadat de bouwvergunning voor vervangende nieuwbouw is verleend.

Ook ontving het bestuur het eindverslag van het voorontwerp bestemmingsplan Bangert/Oosterpolder op grond van art. 10-reacties. In de maand juni wordt het ontwerp ter inzage gelegd. Het bestuur was verheugd in de reactie te kunnen lezen dat Oud Hoorn's suggestie tot het instellen van een historisch onderzoek naar de bebouwing van agrarische gebieden, te beginnen met het plangebied, is overgenomen. Wij wachten verdere stappen met belangstelling af.

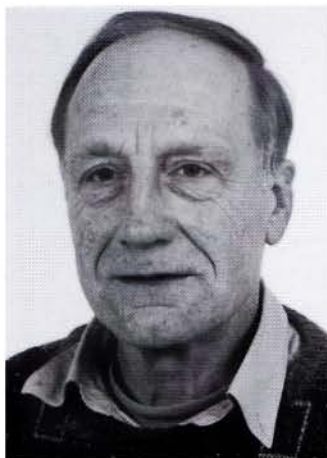
Met grote belangstelling ziet het bestuur uit naar de nieuwe toekomstvisie voor de stad Hoorn zoals die is aangekondigd door het nieuwe college. Het gaat daarbij om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling voor de komende 25 jaar. Wat voor stad wil Hoorn zijn, blijven of worden? Wordt ook deze keer de Universiteit van Amsterdam inge-

schakeld? Komt er een open transparante procedure waarin verscheidene maatschappelijke groeperingen, waaronder Oud Hoorn, meepraten? Zeer ambitieus klinkt het wanneer gemeld wordt dat het niet de 'spontane' ontwikkelingen zijn die de koers bepalen maar de politieke wil om die ontwikkelingen te sturen en desnoods tegen te houden. Waar hebben we dat eerder gelezen?

Oud Hoorn verwacht op zijn minst dat Hoorns culturele erfgoed een belangrijke plaats krijgt in die visie en dat de vereniging betrokken wordt bij de opstelling daarvan.

Binnen twee jaar zou de nota op tafel moeten liggen, aldus het college, want er is op onderdelen al veel gedaan. We zijn benieuwd.

Onze NCM-man in het brons

Henk Overbeek ontving op 1 maart in Het Pakhuis de bronzen legpenning uit handen van de wethouder. Hij kreeg de penning vanwege zijn inzet voor de monumentenzorg in het algemeen en het monumentaal groen in het bijzonder.

Sinds 1994 is Henk Overbeek werkzaam geweest op de afdeling Monumentenzorg. Met

name de monumentale bomen gingen hem ter harte. Hij rubriceerde deze allemaal nauwgezet. Hierdoor heeft Hoorn, naast een lijst van monumentale panden, ook een lijst met monumentale bomen. Daarmee neemt de stad een bijzondere plaats in in ons land. Voor Open Monumentendag maakte hij een route langs het groen in Hoorn. Het bestuur van Oud Hoorn is bijzonder ingenomen met Henks toezegging de vereniging te willen vertegenwoordigen bij het NCM. Zijn grote kennis komt de vereniging goed van pas.

Nieuws van het provinciaal bestuur Internetsite voor historische verenigingen

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland willen de subsidie voor historische verenigingen – 22,5 duizend euro per jaar – de komende jaren gebruiken voor de opzet en het beheer van een internetsite voor de ruim honderd historische verenigingen die de provincie rijk is. Tot 2001 werd de subsidie gegeven aan drie vaste historische verenigingen, waaronder het Westfries Genootschap, voor publicaties. Het bestuur van Oud Hoorn heeft zich daar altijd over verbaasd. Op vragen daarover is nooit een helder antwoord gekomen.

In de provinciale Cultuurnota is vorig jaar aangegeven dat ook andere historische verenigingen een beroep op deze

subsidieregeling moesten kunnen doen.

Omdat onduidelijk is hoeveel publicaties de ruim honderd historische verenigingen zullen uitbrengen, heeft GS nu voorgesteld het geld tot 2004 te gebruiken voor de opzet en het beheer van een internetsite. Dat maakt de informatie van de verenigingen toegankelijk voor een breed publiek. Oud Hoorn wacht de komende ontwikkelingen met belangstelling af en maakt de lezers van het kwartaalblad nogmaals attent op de eigen website: www.vereniging-goudhoorn.nl

Nieuw provinciaal restauratiefonds

GS van Noord-Holland hebben onlangs ruim € 1,6 miljoen gestort in een nieuw fonds voor de restauratie van provinciale monumenten. Dit fonds zal vernoemd worden naar Prof. Dr. J.A. van Kemenade. De provincie stelt via het provinciale monumentenfonds jaarlijks geld beschikbaar voor ondermeer de restauratie van provinciale monumenten. De afgelopen jaren is gebleken dat aanvragen moeten worden afgewezen omdat er te weinig geld is. Het nieuwe fonds is er vooral voor eigenaren van kleinere monumenten die een afwijziging hebben gekregen voor een bijdrage uit het provinciale monumentenfonds vanwege het bereik van het subsidieplafond. Die aanvragers kunnen dan een lening tegen een lage rente uit het nieuwe fonds krijgen. Die rente komt weer in het fonds.

Het Prins Bernhard Cultuurfonds gaat het nieuwe fonds beheren, de stichting Nationaal Restauratiefonds gaat de leningen namens de provincie uitzetten.

Artikel 19 lid 2 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening

In 2000 is de wet op de ruimtelijke ordening gewijzigd. Een van de belangrijkste wijzigingen is dat GS gemeenten in bepaalde gevallen vrijstelling kunnen geven zonder voorafgaande toestemming af te wijken van bestemmingsplannen artikel 19 lid 2 WRO. De (ver)bouwaanvraag van de Stichting Oosterkerk valt hier bijvoorbeeld onder. GS van Noord-Holland wilden van gemeenten en stadsdelen wel ieder kwartaal een overzicht van de gevallen waarin gebruik was gemaakt van die mogelijkheid. In de praktijk blijkt een kwartaal voor de lagere overheden een te geringe periode. Daarom is besloten over te gaan tot een overzicht per half jaar. Blijven gemeenten/stadsdelen dan nog in gebreke dan volgt een aanmaning. Wordt daarop niet gereageerd dan volgt uitsluiting van het gebruik van lid 2.

Giften

Het was een grote doos vol boeken waarmee trouw lid Rik Singer zaterdag 11 mei kwam aanzetten. De doos bevatte een heel scala aan cultuurhistorische boeken over West-Friesland die zijn vader gedurende zijn leven had verzameld. Een aantal exemplaren bezat de vereniging reeds, maar met de andere zijn wij blij en erkentelijk. Zij krijgen een goede plaats in het documentatiecentrum.

OPROEP: FIETS MEE EN STEUN OUD HOORN

Ook dit jaar roept het bestuur enthousiaste leden op zich aan te melden voor een sportieve fietstocht waarvan de opbrengst ten goede komt aan de vereniging.

Zaterdag 7 september 2002 organiseert de Rabobank voor de 5e keer de z.g. Fiets-Sponsor-Tocht voor verenigingen. Deze tocht van ongeveer 45 km. brengt u langs de mooiste landschappelijke en historische plekken van West-Friesland. Per ingeschreven deelnemer ontvangt de vereniging € 7.-. Minimaal 10 en maximaal 50 deelnemers kunnen zich voor deze sportieve activiteit aanmelden. Bij deelname onder de 10 personen betaalt de bank niet uit.

De Vereniging Oud Hoorn heeft eerder met succes deel genomen aan deze sponsoractie. Ook dit jaar willen wij weer graag van de partij zijn. Wij roepen u dan ook op u uiterlijk zaterdag 27 juli a.s. aan te melden bij het Oost-Indisch Pakhuis of telefonisch op nummer: 210797. In de 2e helft van augustus kunt u dan de start- en stempelkaart komen afhalen.

Het bestuur is blij dat oud-bestuurslid Rudy Kleintjes opnieuw bereid is gevonden de coördinatie op zich te nemen. Het zou mooi zijn wanneer door deze inspanning van de leden de vereniging in staat is om voor het verenigingsgebouw een z.g. 'schappenkast' aan te schaffen voor de vele tijdschriften die zij ontvangt.

Enkele aandachtspunten:

- kinderen dienen altijd onder begeleiding deel te nemen
- deelname is voor eigen risico van de deelnemer
- alleen personen die zelf fietsen krijgen een stempelkaart (dus niet de meerijsende kinderen voor/achterop de fiets)
- u kunt starten tussen 09.00 en 13.00 uur
- startplaats: het Rabokantoor aan de Koopvaarder in Hoorn
- iedere deelnemer dient de stempelkaart persoonlijk te laten afstempelen

Geniet van historisch West-Friesland en help tegelijkertijd uw vereniging !

Het bestuur van de Vereniging Oud Hoorn zoekt met ingang van 1 september 2002 een vrijwilliger voor de functie van:

HOOFD DISTRIBUTIE M/V

Functie-omschrijving

Hij of zij is verantwoordelijk voor de verzending van Oud Hoorn-post aan de leden. Het gaat daarbij hoofdzakelijk om, eenmaal in de drie maanden, de correcte distributie van het kwartaalblad met toebehoren.

Functie-eisen

- goed kunnen samenwerken met de andere vrijwilligers die betrokken zijn bij de distributie en met de ledenadministrateur
- een zekere mate van stressbestendigheid
- een beschikbaarheid van ongeveer twee dagen per kwartaal
- enige kennis van het omgaan met de computer is een aanbeveling

Geboden wordt:

- goede facilitaire voorzieningen
- een groep van enthousiaste medewerkers
- een grote mate van zelfstandigheid

Kandidaat-vrijwilligers voeren een gesprek met de benoemingscommissie. Deze bestaat uit twee leden van het dagelijks bestuur en het huidige hoofd distributie.

Sollicitaties kunt u schriftelijk of mondeling richten aan de heer F. van Iersel, p/a Oost-Indisch Pakhuis, Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn (tel 0229-273570).

De kapel op de R.K. begraafplaats

Oegstgeester dakpannen en twee heilige putjes

John Lamers

Na de restauratie van de toegangsbrug tot de begraafplaats heeft de Stichting Koepelkerk op verzoek van het R.K. Parochiebestuur de restauratie van de kapel ter hand genomen. Het herstel van het gemeentelijk monumentje is momenteel in volle gang. Maar wat is de onderhoudstoestand slecht. Slechts door de niet aflatende zorg van een onderhoudsploeg van de begraafplaats is het mogelijk geworden dat het gebouwtje er nog staat. Nu de steiger er staat, kan geconstateerd worden wat er allemaal mis is. Je verwondert je er over dat deze schepping van architect Bleijs nog zo fier overeind staat. De muurplaten waren door de slechte waterhuishouding volkomen verpulverd evenals het onderste gedeelte van het dakhout. Was er aanvankelijk nog hoop dat een gedeelte van het dakhout hergebruikt zou kunnen worden, die hoop werd de bodem ingeslagen toen de dakbedekking verwijderd werd. Deze dakbedekking is indertijd aangebracht nadat de oorspronkelijke dakbedekking, Oegstgeester dakpannen met op de bovennok pluimen, in de loop der tijd volkomen verdwenen was. Gelukkig vonden wij aan de voet van de kapel, tij-

De zéér bijzondere Oegstgeester dakpannen liggen weer op hun plaats en ook de bovennok pluimen zijn weer aangebracht.

dens graafwerkzaamheden die twee jaar geleden werden uitgevoerd teneinde de fundering aan een onderzoek te onderwerpen, enkele scherven van de oorspronkelijke dakbedekking. En dat waren de fraaie Oegstgeester dakpannen. Van de pluimen is niets meer teruggevonden. De Stichting Koepelkerk heeft afbeeldingen weten te vinden van deze pluimen zodat ook deze teruggebracht worden. Dit laatste, wat betreft de dakpannen, is mogelijk geworden met behulp van een oud-Horinees, Martin Mol uit Schoorl, die op zijn werf in Schagen nog een partijtje tweedehands Oegstgeester dakpannen had liggen. Financieel is het een en ander mogelijk geworden door een genereuze gift van de Stichting Kerkmeijer-de Regt die het grootste deel van de meerkosten van het aanbrengen van de originele dakbedekking voor haar rekening neemt.

Inmiddels zijn de fraaie Oegstgeester dakpannen gelegd en zijn de pluimen aangebracht. Ook werd door loodgieter de Boer een pinakel – een spits neo-gotisch torentje – in oude staat hersteld. Al met al vormt het dak nu een fraai geheel en is het een lust om naar te kijken.

Aan de binnenzijde van de kapel werd destijds onder de kap stro of riet aangebracht en dat werd aangesmeerd en geschilderd. Dit riet was nog kurkdroog en in goede staat. Dat betekende dat de dakvoorziening die in de tachtiger jaren door de onderhoudsploeg onder leiding van Cees de Vries was aangebracht, er voor gezorgd heeft dat het plafond behoudens enkele kleine plekken nog in goede staat was. Op die plaatsen waar het riet verdwenen is, zal steengaas worden aangebracht en door een stucadoor worden aangesmeerd. Het schilderen van de binnenkant zal niet op korte termijn plaatsvinden. Het jarenlange inwateren op de buitenmuur heeft ook de binnenzijde danig aangetast. Nadat de stucadoor zijn werk heeft gedaan, dient de binnenzijde eerst goed te drogen alvorens een nieuwe verflaag aangebracht kan worden.

Aan de achterzijde van de kapel, zijn twee eigenaardige aanbouwsels waar te nemen. Bij één van deze aanbouwsels aan de Zuid-Westzijde, werd een verzakking geconstateerd waardoor het leek of de fundering niet in orde was. Er werd door de onderhoudsploeg een sleuf gegraven en wat bleek? De fundering was prima in orde. Het was een boomwortel die zich via de voegen tussen de stenen van deze 'puist' gewrongen had, waardoor het één en ander grondig ontzet was. De wortel had zelfs de vorm van de voegen aangenomen. Heel eigenaardig, zoiets had ik niet eerder gezien. Maar wat zou toch de functie van deze twee aanbouwsels kunnen zijn? Temeer omdat deze van binnen hol waren.

De gerestaureerde Bleijkskapel

Henk Overbeek van het bureau monumentenzorg van de gemeente Hoorn opperde dat wellicht deze aanbouwsels uit oogpunt van verfraaiing door Bleijs ontworpen zouden zijn. Zoiets gebeurde wel meer. Niets van dit alles is echter waar. De functie van deze 'puisten' of aanbouwsels is een geheel andere.

In de kapel bevinden zich twee heilige putjes. De functie van een heilig putje kon tweeledig zijn. In dit putje kon de priester het water laten weglopen, rechtstreeks de grond in, nadat hij na aanraking van de hostie zijn handen had gewassen. Dit water mag niet in het riool komen aangezien de hostie, volgens de R.K. leer, het Lichaam van Jezus Christus verbeeldt en er mogelijk nog deeltjes van deze hostie aan zijn handen zouden kunnen zitten. Ook, volgens Jan Piet van der Knaap, konden resten van oude hosties door dit putje verwijderd worden. Om deze toepassingen mogelijk te maken, waren er aan beide zijden door Bleijs twee 'puisten' aan de koorzijde ontworpen. Zoals gezegd zijn deze aanbouwsels hol van binnen. Welhaast zeker om te voorkomen dat bedoelde resten aan de buitenzijde konden worden waargenomen. Aan de binnenzijde was dit toch al niet mogelijk doordat een dunne afvoerpijp een blik op het binnenste van bedoelde 'puist' onmogelijk maakte. De reden van Bleijs om twee putjes en twee aanbouwsels te ontwerpen kan mijns inziens alleen maar te verklaren zijn uit redenen van symmetrie. Eén 'puist' aan de koorzijde zou geen gezicht zijn geweest.

Het kapelletje moet vroeger voorzien zijn geweest van glas-in-loodramen. Het probleem doet zich nu voor dat er bijna geen glas meer in zit. Zoals dat zo vaak gebeurt, wordt dit bij een in verval rakend gebouw meestal eenvoudigweg vernield of ontvreemd. Je zou het ook kunnen noemen dat het gestolen werd. Jan Piet van der Knaap heeft stad en land afgezocht om aan het bestek van Bleijs te komen. Dit was niet te vinden bij het Parochiebestuur, het gemeentearchief, het archief van het Bisdom of in het Nederlands Architectenmuseum. Bij toeval kwam hem ter ore dat architect Kok te Amsterdam, de vader van de architect Ijsbrand Kok die de Oosterkerk heeft gerestau-

reerd, dat deze Kok sr. uit de nalatenschap van Bleijs bestekken had gekocht en deze bestekken te eniger tijd had geschonken aan een Amsterdams museum. Navraag aldaar bracht Jan Piet niets verder. De Stichting Koepelkerk is dus nu op zoek naar afbeeldingen van glas-in-lood dat in de mode was in het laatste kwartaal van de negentiende eeuw. Bij deze zoektocht wordt de Stichting geholpen door Max Polman, van het gelijknamige schildersbedrijf en door Rob Creve Coeur voorheen werkzaam bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Zeist. Max Polman maakt momenteel een ontwerp voor gekleurd glas, gevat in lood. Dit aan de hand van een drietal overgebleven stukjes glas in het roosvenster boven de ingang deur van de kapel en aan de hand van een stukje glas dat door Jan Piet van der Knaap in de grond gevonden werd. Dit stukje glas had een rode kleur.

Bij nauwkeurige beschouwing van het kapelletje is nog iets merkwaardigs tevoorschijn gekomen. Aan de oostzijde constateerde Henk Zantkuyl dat op de hoogte van de brugstaven er stenen uit gedrukt werden over de volle breedte van de muur. Volgens hem liet Bleijs de brugstaven in de ramen over de volle omtrek van het gebouwtje doorlopen. Normaal zitten de brugstaven van de ramen een eindje in de muur en eindigen dan. Hier is dat niet het geval. Als een soort horizontale ring loopt een ijzeren band, je zou het ook een anker kunnen noemen, van de voorkant via de koorsluiting weer terug naar de voorkant. Volgens Henk Zantkuyl was het in zijn jonge tijd gebruikelijk dat panden met zo'n band werden uitgerust. De ijzeren band werd dan ingesmeerd met ongezuurd schapevet en omwikkeld met uitgeplozen touw. Merkwaardig is ook dat aan de westzijde geen scheurvorming is opgetreden terwijl je dat aan de regenkant toch juist zou verwachten. Inmiddels is de band opgehakt en bijna in zijn geheel verwijderd. Hij was inderdaad tot op het bot verroest en was de veroorzaker van de scheurvorming in de muren. De aannemer heeft niet kunnen constateren of de band is behandeld op de manier zoals die door Henk Zantkuyl werd beschreven.

Heilig putje bij de Bleijkskapel aan de Drieboomlaan

Er deed zich nog een bijzonderheid voor. Er werd nog een band gevonden. Deze bevindt zich op ongeveer tachtig centimeter boven het maaiveld. Bij het afhakken van loszittend stucwerk aan de binnenzijde van de kapel ontdekte de aannemer een afwijkend metselverband. Dit leidde tot de ontdekking van een tweede band die evenals de eerste, de gehele omtrek omspant. Aangezien deze laatste band de stenen er niet uitdrukt en dus waarschijnlijk niet verroest is, laten we deze maar zitten en we hopen dat deze band niet op korte termijn voor problemen zorgt. De muren bestaan uit twee halve stenen met een spouw. Op ongeveer 80 cm boven het maaiveld gaat dit over op twee steens metselwerk. Aan de binnenzijde zijn hier en daar door Max Polman resten gevonden van kleuren die in later tijd overgeschilderd zijn. Vermoedelijk in de zestiger jaren toen ook de prachtige kleuren van de Koepelkerk door een lelijke grijsachtige chloor-rubber verf werden bedekt. Of Bleijs versieringen heeft aangebracht, heb ik nog niet kunnen constateren doch ook hier is Max Polman alert op. Het interieur is niet van bijzondere aard toch zal het er vroeger fraai uitgezien hebben. Wanneer door Polman de originele kleuren worden teruggebracht en de rozetten aan het plafond en de kapitelen van de aanwezige kolommen van fraaie kleuren zijn voorzien, dan zal het kleine kapelletje er vriendelijk uitzien. Vooral als dan de zon door de glas-in-lood ramen zal schijnen. Het ligt in de bedoeling dat achter de twee toegangsdeuren een hekwerk wordt aangebracht waardoor het mogelijk is om op gezette tijden het interieur te bewonderen. Zoals het er nu uitziet zullen de werkzaamheden door bouwbedrijf Hoorn '80 na de bouwvakvakantie afgerond

Hier de kapel op het kerkhof aan de Drieboomlaan, nog aan de vooravond van de restauratie. Veel van de ramen liggen er uit en de elementen hebben hierdoor vrij spel gekregen.

worden. Ik adviseer de leden van Oud Hoorn om vooral toch eens eerder naar de R.K. begraafplaats aan de Drieboomlaan te lopen. Bezie dan eens hoe aannemer Woudenberg op fraaie wijze de toegangsbrug heeft gerestaureerd en geniet dan ook van de prachtige Oegstgeester dakpannen met de fraaie pluimen die aangebracht zijn op het dak van het kapelletje. Merk dan op hoe fraai deze schepping van Bleijs, in 1872 gerealiseerd, wel is. Het geheel, toegangsbrug, de ronde graven voor de kapel, de bomen, die overigens een fikse opknappbeurt behoeven, en de kapel is inmiddels tot gemeentelijk monument verklaard. Terecht zo zult U met mij eens zijn.

Enkele storende fouten

In het j.l. maartnummer van het kwartaalblad stonden enkele storende fouten. Dit bewijst eens te meer dat wij, ondanks onze inspanningen, de strijd tegen de zetduivel nog steeds niet hebben kunnen winnen. En bij voorkeur lijkt deze booswicht zich te richten op namen van personen.

Zo was dat nu het geval bij het onderschrift onder de foto van de heer Dekema op pagina 21. Op de eerste plaats werd de naam van de heer Dekema verkeerd gespeld, maar het hele verhaal kreeg een verkeerde wending daar er sprake was van een 'knappe' behuizing terwijl dit natuurlijk 'krappe' behuizing moest zijn.

Dit alles kreeg een vervolg bij de foto van de drie heren op pagina 28 waar de naam van de heer Hoiting op een zéér vreemde manier werd verbasterd. Op pagina 45 werd de afbeelding van de omslag van 'Hoorn oh ja' geplaatst, terwijl hier een foto van de overhandiging had

moeten staan. Voor ons is dit alles aanleiding om nog meer op scherp te staan en voor nu: onze welgemeende excuses voor deze storende fouten.

F.U./F.Z.

Vrijwilligers gevraagd

Op de marktwoensdagen, aanstaande zomer op 19 en 26 juni, 3, 10, 17, 24, 31 juli en 7 augustus heeft de Archeologische Dienst mensen nodig die van 13.30-16.30 uur bezoekers van de tentoonstellingsruimte enige uitleg kunnen geven over alles wat aan bodenvondsten e.d. daar is uitgesteld. Uiteraard wordt u vooraf deskundig geïnstrueerd. Hebt u belangstelling voor één of meerdere middagen? Bel dan naar 0229-240431 of schrijf naar de Archeologische dienst, Nieuwsteeg 42, 1621 EE Hoorn.

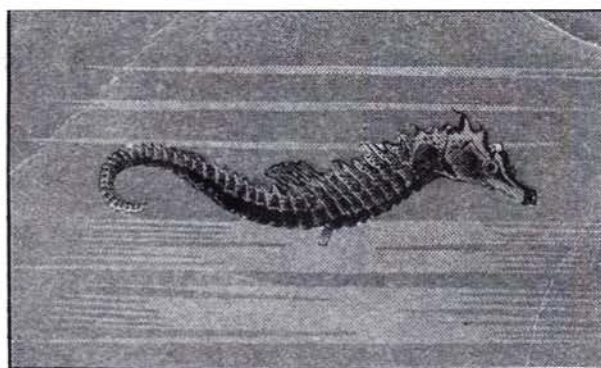
Het documentatiecentrum van Oud Hoorn

De stand van zaken eind april 2002

Christ Stoffelen

Ons documentatiecentrum is weer aardig uitgebreid. Allereerst vermeld ik enkele van de schenkers en bedank hun voor hun bijdrage aan onze verzameling. Van de heer P. Peetoom, Lageweg te Hoorn ontvingen wij een heel leuk boekwerk over o.a. haringvisserij, walvisvangst en oude zeehavens in Nederland. Dit boek staat bol van de nuttige wetenswaardigheden uit het visserijwezen van de vijftiende tot en met de achttiende eeuw. Mevrouw A. Schuld-Verbiest, Kruisstraat te Hoorn bedacht ons met een aantal schenkingen, waaronder een Gids voor Hoorn uit 1930 samengesteld door J.C. Kerkmeijer en zijn echtgenote. Mevrouw Diana van der Hoogen vulde onze boekenkast aan met het boekje 'Op Gevels Geschreven' uit de serie Shell-journaal. Voormalig gids de heer Niek Hauwert schonk ons een aantal informatieve folders van de Rijksdienst voor Monumentenzorg over allerlei onderwerpen. Mevrouw Marian Godvliet-Haring schonk ons een ingelijste poster van de V.O.C.-pakhuizen aan Onder de Boompjes. Deze heeft een leuke plaats gekregen in onze verenigingsruimte net als de West-Frieslandbeker die door de moeder van lijstenmaker Rein Bakker aan de vereniging werd geschonken. De heer Mathieu van der Pelt uit Groningen schonk een aantal mooie foto's van recente winterse tafereelen in Hoorn. Ook van mevrouw Liesbeth Schneiders uit Boskoop ontvingen we foto's die net als de eerder vermelde hun weg naar onze fotoverzameling zullen vinden. Van de heer Albert de Graaf ontving ik twee aardige oude plaatjes uit een serie van 80 stuks, ooit uitgegeven door de Electriche Koek- en Banketbakkerij 'De Toekomst' van A. Knip aan het Keern te Hoorn. (zie foto) Nieuwe aankopen zijn er ook weer te melden. Onder andere de delen 1 en 2 van 'De Uithangtekens' van Van Lennep en Ter Gouw en enkele nog ontbrekende oude delen van West-Frieslands Oud en Nieuw. Ter gelegenheid van het VOC-jubileumjaar 2002 verscheen 'De geschiedenis van de VOC' van de hand van Femme Gaastra in een speciale rijk geïllustreerde editie. Dit werk is inmiddels in ons documentatiecentrum opgenomen, evenals het voor dit VOC-jaar recentelijk uitgegeven jeugdboek 'De meikoningin' van André Nuyens. Dit is de veelbewogen geschiedenis van een weesmeisje uit Hoorn ten tijde van de VOC rond 1625. Zoals vaak het geval is, is dit jeugdboek ook voor oudere lezers zeer geschikt. Tenslotte noem ik nog de titel van een boek voor volwassenen maar zó prettig leesbaar dat het ook voor jongeren geschikt is. Het betreft het boek 'Droge voeten op vrije grond' waarin Henk Komen de geschiedenis van West-Friesland en Kennemerland beschrijft vanaf ca. 50 voor Christus tot 1970. Voor mensen die de geschiedenis van hun eigen streek willen leren kennen zonder er nu echt een studie van te maken, is dit een ideaal boek.

U bent nu weer helemaal op de hoogte. Heeft u spullen die voor het documentatiecentrum interessant kunnen zijn, bel mij dan gerust op nummer 0229-235227. Indien het wenselijk is, kom ik naar u toe. Wanneer u liever contact zoekt via onze verenigingsruimte Onder de Boompjes 22, dan bent u op donderdag en zaterdag van harte welkom bij Joke van Tartwijk. Het Oost-Indisch Pakhuis is geopend van 10.00 tot 16.00 uur.

73

ZEEPAARDJE

Wilt gij altijd vrolijke en gezonde gezichten aan Uw tafel zien, koop dan uitsluitend Uw Beschuit, Ontbijt- en Gemberkoek, Hoornsche Jode- en Gevulde Koek uit de

Electr. Koek- en Banketbakkerij

„DE TOEKOMST“

A. KNIP — Keern — Hoorn

Wij verpakken deze plaatjes bij bovengenoemde artikelen. Spaart ze. De Serie bestaat uit 80 verschillende plaatjes. Albums met leerzame beschrijving van ieder plaatje zijn in den winkel verkrijgbaar. De plaatjes moeten bij vriendjes en vriendinnetjes worden geuild!

Tekst op de achterkant van het zeepaardplaatje

Rooster stadswandelingen

Datum	Wandeling	Startpunt
28 juni	Wallen	Oosterpoort
12 juli	Hofjes	N.S. station
26 juli	Grote Oost	rode steen
9 augustus	Venenlaan	Oosterpoort

De bestuursleden van Oud Hoorn (10)

Mr. W.W. Osinga (1923-1924)

Leo Hoogeveen

Deze keer besteden we enige aandacht aan iemand die slechts korte tijd secretaris van onze vereniging is geweest, de tweede na Roozen.

In februari 1923 bedankte rector L.A. Roozen als secretaris en bestuurslid. Op 11 april kon Kerkmeijer in de bestuursvergadering meedelen dat hij mr. W.W. Osinga bereid had gevonden een benoeming tot bestuurslid en secretaris te aanvaarden. Tijdens de ledenvergadering van 18 april 1923 is hij met 11 stemmen tegen 1 gekozen. Osinga had zelf opgemerkt dat er nog wel andere kandidaten waren te vinden; hij woonde nog betrekkelijk kort in Hoorn. Maar de leden vonden dat op voorspraak van Kerkmeijer geen gezwaar.

Wegens zijn vertrek naar Zwolle op 30 juli 1924 bedankte hij als bestuurslid.

Mr. Wopke Willem Osinga is geboren op 17 oktober 1891 te Den Haag en hij was getrouwd met Catharina Agatha

Leuntje Vermeulen. Ten tijde van hun korte verblijf in Hoorn had het echtpaar geen kinderen.

Osinga was van 1918-1922 ontvanger der registratie en domeinen in Medemblik. Op 19 augustus 1922 is hij in dezelfde functie in Hoorn benoemd. Deze rijksdienst was gevestigd in de panden Grote Oost 24-26 en hield zich onder meer bezig met het beheer van de eigendommen van de staat.

Osinga woonde in de Baanstraat 38, een pand dat in 1900 door gemeentearchitect J. van Reijendam was gebouwd.

Op 30 juli 1924 vertrok hij naar Zwolle. Vervolgens woonde hij in Heemstede en Den Haag, waar hij op 11 februari 1934 op 42-jarige leeftijd is overleden.

Er is ons geen portret van mr. Osinga bekend. Evenmin weten wij of hij familie is van de bekende Hoornse familie Osinga.

Het bestuur van de Vereniging Oud Hoorn zoekt met ingang van 1 augustus 2002 een vrijwilliger voor de functie van:

(MEDE) BEHEERDER VAN HET OOST-INDISCH PAKHUIS M/V

Functie-omschrijving:

Hij of zij is op de dinsdag, in samenspraak met de beheerder van de donderdag en de zaterdag, van 10.00 tot 16.00 uur verantwoordelijk voor de gang van zaken in het verenigingsgebouw van Oud Hoorn. De meest voorkomende taken zijn:

- gastheer of gastvrouw voor de bezoekers zijn
- bezoekers voorzien van informatie over de vereniging en de historie van de stad; eventueel doorverwijzen naar de lokale musea en de archiefdienst;
- alle voorkomende winkelwerkzaamheden: inkoop, prijzen en verkoop van artikelen (hoofdzakelijk boeken); het beheren van de kleine kas;
- verzorging van de verzending van bestelde boeken;
- hulp bieden bij het gebruik van bezoekers aan het documentatiecentrum;
- toezicht houden in de leesruimte van het Oost-Indisch Pakhuis;
- sorteren – eventueel assistentie verlenen bij de distributie – van de binnenkomende post;
- bijhouden van de z.g. Pakhuisagenda;
- bijhouden van de ledenmutaties t.b.v. de ledenadministrateur
- de catering van onder andere de bestuursvergaderingen
- op peil houden van de facilitaire benodigdheden (o.a. koffie en thee)
- het beheer van de sleutels van het pand
- lichte huishoudelijke taken waaronder schoonmaakwerkzaamheden

Functie-eisen

- een bindende persoonlijkheid
- een flexibele en creatieve instelling m.b.t. voorkomende werkzaamheden
- goede communicatieve vaardigheden
- bereidheid tot samenwerking en overleg

Geboden wordt:

- een (voor de belastingdienst te verantwoorden) onkostenvergoeding
- een functie met een zeer gevarieerd takenpakket
- een vrij grote mate van zelfstandigheid

Kandidaat-vrijwilligers voeren een gesprek met de benoemingscommissie. Deze commissie bestaat uit twee leden van het dagelijks bestuur en de huidige beheerder.

Schriftelijke sollicitaties, voorzien van een c.v. waarin ook opleiding en werkervaring zijn vermeld, dienen uiterlijk 15 juli a.s. te zijn ingediend bij de secretaris van het bestuur mev. P.M. Huisman p/a Oost-Indisch Pakhuis, Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn. Bij haar kan ook telefonisch (0229-273570 of thuis: 0229-234558) informatie worden ingewonnen.

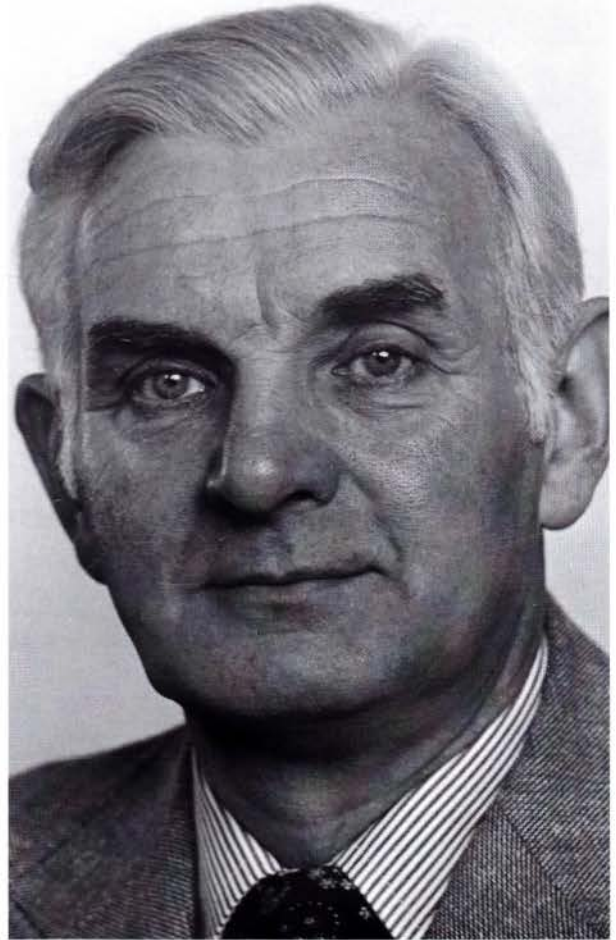
Hoorn: gezien door Robert van der Randen

Frans Zack

Al een aantal jaren ben ik in het bezit van een fraaie foto die op 15 maart 1955 werd gemaakt door de legendarische Hoornse persfotograaf Robert van der Randen. Deze foto is zo mooi dat hij beslist een keer in ons kwartaalblad afgedrukt moest worden, en dat is dan nu het geval. Hoe Robert het heeft klaargespeeld om deze foto zo te maken is mij echter onduidelijk. Aanvankelijk meende ik dat hij de toren van de Oosterkerk had beklommen. Maar gezien de hoek waaronder de foto genomen is, kan dat bijna niet het geval zijn geweest.

De foto geeft de kijker een schitterend beeld van het Hoorn van bijna 50 jaar geleden. Als meest markante punt in het midden van de horizon de watertoren die in 1913 werd gebouwd en in 1970 gesloopt en waarvan je nog altijd boos kunt afvragen: waarom? Links in het midden is de kademuur van de Appelhaven te zien en volgen we die lijn naar rechts dan zien we de fraaie pakhuizen die daar staan. Leuk detail is ook de lijn met wasgoed die te zien is aan het einde van de vijf daken op de voorgrond. Dit is echt zo'n foto waar je telkens als je er naar kijkt weer iets nieuws ziet en dan denkt: hoe zat dat ook weer?

Robert van der Randen (Venlo, 16 november 1920-Hoorn, 29 september 1986) was van augustus 1954 tot mei 1976 als fotojournalist in dienst van het toenmalige Noordhollands Dagblad te Hoorn. Dit beroep had hij met de paplepel ingegeven gekregen, want zijn vader, Wiel van der Randen, maakte als fotograaf bij De Spaarnestad, bijvoorbeeld in mei 1945 de foto's van de schietpartij op de Dam in Amsterdam. Zijn eerste ervaringen in de praktijk deed Robert op bij een foto-atelier in 's Hertogenbosch. Vervolgens vertrok hij naar Amsterdam waar hij op 29 oktober 1946 in het huwelijk trad met Hubertha Paulina

Robert van der Randen (Venlo-1920/Hoorn-1986)

Beckers. Het echtpaar kreeg zes kinderen, drie jongens en drie meisjes.

In zijn jaren bij het NHD heeft hij met veel inzet en groot vakmanschap vele duizenden foto's gemaakt die vervolgens de lezers van de krant dagelijks te zien kregen. Vaak moest hij daarvoor door weer en wind bij nacht en ontij op de motorfiets naar de plaats van het voorval. Het is bekend dat Robert ooit bij terugkomst van een nachtelijke brand in Oosthuizen door een aantal mensen half bevroren van zijn motorfiets getild moest worden om bij een warme kop koffie te ontdooien. Nadat hij bij het Noordhollands Dagblad was vertrokken, heeft Robert nog een aantal jaren een fotowinkel gehad op de hoek Joh. Poststraat/Pater Bleijstraat. Daarna heeft hij nog enige tijd als freelancefotograaf gewerkt.

ROBERT VAN DER RANDEN

pers-, sport- en
reportage-fotografie

Tweeboomlaan 100 - Hoorn
telefoon (02290) 44 50

winkel en showroom
Joh. Poststraat 67

Het door Robert gehanteerde 'bedrijfslogo'

Eén van de vele duizenden door Robert van der Randen gemaakte nieuwsfoto's: een Frans stuntteam vertoont op 24 augustus 1963 zijn kunsten. De lokatie is de huidige Liornestraat, die toen nog een doodlopend verlengstuk van de Joh. Messchaertstraat vormde.

De in Venlo geboren Robert heeft ook vele jaren een markante rol gespeeld in de Hoornse carnavalsvereniging Ospylac. Zo was hij bijvoorbeeld in 1962 de eerste prins met als naam Robertino. Ondanks zijn Limburgse afkomst was Robert door de jaren heen een niet weg te denken inwoner van Hoorn geworden.

Veel van het werk van Robert is na zijn overlijden op 29 september 1986 in handen gekomen van de Archiefdienst Westfriese Gemeenten te Hoorn. De foto op de volgende pagina's bewijst eens te meer dat Robert tot veel meer in staat was dan alleen het maken van foto's van branden, ongevallen en jubilea.

Robert, op 8 januari 1984 in het kostuum waarin hij bij menig carnaval te zien was: als 'Schout bij Nacht'.

Onder de foto's die ik in het afgelopen kwartaal ontving, was er één die met kop en schouders boven de rest uitsprong. Daaraan geef ik dus speciale aandacht. Verder het gewone programma van teruggevonden vrienden, bekenden en familieleden en nieuwe materiaal dat doorgeploegd moet worden. Ondanks de verkiezingen en verdere perikelen in de voorbije maanden bleven kwaliteit en kwantiteit hoog.

Kwaliteit

De kwaliteit van de voor deze rubriek ontvangen foto's loopt in het geheel gezien sterk uiteen. Van een schoolreisje van drie jaar geleden tot een zeldzame werkfoto van spoorwegarbeiders uit het begin van de twintigste eeuw. Als we kwaliteit zeggen, bedoelen we de inhoud van de plaat. De esthetiek, dus de vraag of de foto mooi is, laat ik buiten beschouwing. We zijn een historisch blad en geen kunsttijdschrift. Wat niet wil zeggen, dat ik een foto niet plaats, omdat hij mooi is. Ik neem een foto in de eerste plaats op, omdat we door wat erop te zien is, een beter beeld van het verleden krijgen. Natuurlijk slaagt de fotograaf van de ene foto daar beter in dan de andere. De kwaliteit van Een aantal heren bij een kolfbaan (jaargang 23, blz. 77) is groter dan examenklas HBS in 1947 (jaargang 23, blz.

171). De eerste laat zien, dat de betere standen aan het eind van de 19e eeuw in hun vrije tijd gingen kolven. Natuurlijk is de foto ook van belang om te weten, wie er aan die luxe sport meededen en daardoor tot de betere standen behoorden. Elke foto waarop mensen voorkomen is ook een sociaal portret, laat dus zien welke plaats de geportretteerde in de samenleving innam. De waarde van een foto is recht evenredig met de sociale waarde die hij verschaft. Het wie is wie op de foto is minstens even belangrijk en daarvoor hebben we deze rubriek ook opgezet. De sociale gegevens die we uit een foto kunnen halen, laten we meestal weg, als het om een opname gaat die niet zo oud is, omdat we al die omstandigheden uit eigen ervaring kennen. Maar bij oudere foto's is dat veel minder het geval. Omgekeerd kun je veel informatie uit een foto halen zonder dat je de personen kent.

Verborgen gegevens

De foto die de redactie van Klaas Molenaar uit de Joh. Poststraat ter onderzoek ontving (afb. 1), is zo'n bron van sociale gegevens. Hij komt uit de verzameling van C. Urban. Wij willen in dit geval weten, wie de afgebeelde personen zijn en waar en wanneer deze foto gemaakt is. We zien elf

Afb. 1 gezelschap in tuin

Afb. 2 10 verklede figuren op toneel

personen in een tuin, maar de foto vertelt nog veel meer. De openstaande ramen en deuren doen vermoeden, dat de opname op een warme zomerdag gemaakt is. Een belangrijk hulpmiddel voor het bepalen van de sociale positie van een persoon op een foto is de kleding. Beginnen we dus daarmee. Naar de kleding te oordelen komt deze plaat uit het begin van de 20e eeuw. De in die dagen geleverde strijd voor vrouwenkiesrecht had ervoor gezorgd, dat veel elementen uit de herenkleding in de damesmode waren doorgedrongen, zoals dassen en boorden. Let daarvoor op de kleding van de beide dames op de rand van het grasveld. De ene draagt een boord met

een das, de ander een grote strik in de vorm van een herenstrikje. Verder gold nog altijd in die tijd de regel: mannen dragen petten, heren dragen hoeden. Volgen we die regel dan staan de heren rechts en de mannen links. Willen we de familiehouding nog nauwkeuriger aangeven en letten we daarbij op de leeftijd, dan zou de dame die een hoed vasthoudt bij één van de oudere heren horen en de dame met de grote zwart strik bij de heer met het 'kaasbolletje'. Links staat dan het personeel: 3 dienstmeiden met witte mutsen en schorten. (Mogelijk is het meest linkse dienstmeisje bij afdruk in het kwartaalblad weggevalen.) Voor de geopende deur een soort butler of huisknecht en twee mannen met petten. Deze drie laatste figuren geven nog de meeste problemen. De huisknecht draagt een soort matrozenmuts, kan dus ook een zeeman zijn en de twee anderen zijn gekleed als officieren ter koopvaardij. Dat zet de verklaring van de foto op een geheel andere voet. Vreemd is ook dat de meest rechtse van deze 'zeekapiteins' over zijn schoenen een soort sloffen draagt van gevlochten touw.

Kijken we naar de beide gebouwen. Het rechtse heeft een daklijst aan de zijde die het verst van de beschouwer ligt. We kijken dus tegen de achterzijde aan en de tuin ligt achter dit huis. Het huis op de voorgrond ligt midden in de tuin en is waarschijnlijk een tuinhuis, waar de niet winterharde planten worden opgeborgen. Hierop wijst ook de zeer grote, uitgebouwde serre. In de tuin staan verschillende tropische of subtropische planten in kuipen of manden,

Afb. 3 The Jitterbugs

Afb. 4 Voetbalclub Always Forward en nog een elftal

die waarschijnlijk 's winters in dit gebouw worden bewaard. Ter weerszijde van de geopende deuren van de serre staat een hoge Chinese porseleinen vaas.

Tuin, tuinhuis en personeel (3 mannen en 3 vrouwen) wijzen op grote welstand. Van de groep is verder niets bekend. Het is zelfs niet bekend of de groep iets te maken heeft met Hoorn. Ik heb getracht u enigszins op weg te helpen. Wellicht kan en wil één van onze lezers het verhaal afmaken.

Wat er binnenkwam en vrouwelijke gymnasten

Brieven met informatie over personen op eerder geplaatste foto's ontving ik van de dames D.L. Brinkman-Milleboer te Ede, Agnes Schermer uit Amsterdam, W.J. Mantel uit de Schout en Jo Smit-Karel uit Hoogwoud en voorts van de heren Dirk de Boer, L. Ruttenberg uit Dongen, Joost Timmerman uit een voor mij onbekende plaats, A.P. Koeman uit Heiloo en J. Entius uit de Eikstraat. Nieuwe foto's met problemen kreeg ik van mevr. E. Schneiders uit de Abdij en van de heren H.J.G.M. Dessing van de Lambert Meliszweg en Klaas Molenaar van de Joh. Poststraat. Tenslotte kwam er nog een onbekende envelop met foto's in gereproduceerde vorm bij mij binnen. Ik ben altijd zeer verheugd met nieuwe foto's maar verzoek u wel naam en adres van degene te vermelden naar wie ze terug moeten worden gezonden. Mijn dank gaat ook dit keer naar alle inzenders van het nieuwe materiaal.

Ik begin met de behandeling van de brieven met informatie over eerder ontvangen foto's. Als eerste die van mevr. Brinkman. Zij geeft de namen van de vrouwenploeg van UDO-VWO, die we reeds eerder afdrukten in nr. 4 van jrg. 23, blz. 170. Ik geef hier de door haar gegeven namen en verwijs haar voor de rest naar het boekje van Ridderikhof, 'Kent u ze nog de Hoornsen'. 1. Leraar Gerrit de Haas uit Amsterdam. 2. Trien Masteling. 3. Gra Feller. 4. Tiny Kee. 5. Toos Krop. 6. Trijnie Krul. 7. Tiny de Boer. 8. Mevr. Van Wijk-Boschma. 9. Ton Beets. Bekend was ook de muzikale begeleidster, de Joodse mevr. Vriezia Benema. Zij kwam om door de wandaden van de Duitsers. Volgens mevr. Brinkman werkte Benema in het postkantoor en woonde zij bij de conciërge van de Rijks-HBS. Op de tweede rij: 11. Annie Feller. 12. Annie Godvliet. 13. Gré Feller. 14. Ma Knip. 15. Jacque Renon. 16. Bep Willeboer. 17. Truus Boonstra. 18. Mien Krop. Deze brieven schrijfster meldt ons ook, dat mevr. Willeboer als mevr. Krop-Willeboer in Westerhaven leeft. Zij heeft de gezegende leeftijd van 86 jaar bereikt.

Zangers en gymnasten

Van de heren Ruttenberg uit Dongen, Entius uit de Eikstraat en Joost Timmermans kreeg ik nog aanvullingen op de lijst met namen van de leden van het R.K. Gemengd Koor (jrg. 23, blz. 179). Ik geef hier alleen de namen van hen die verschillen met die in het vorige nummer: 6. Van Rooyen. 8. Mevr. Snijdwind. 25. Mevr. Entius. 26. Mevr. Masteling. 27. Mevr. Tros. Bij de nummers 25 t/m 27 kan er

iets bij de nummering verkeerd zijn gegaan. 29. Afra Buis. 30. Lies Laan. Entius schrijft dat 30 een zekere P. Nooy is, een vertegenwoordiger van zoetwaren. Een vertegenwoordiger kan het ieder geval niet zijn, want er staat een dame. 40 is niet Frieda Entius, maar Miep Entius. De heer Joost Timmermans is een zoon van 3 en 5. Van de heer Ruttenberg kregen we ook nog enkele aanvullingen/wijzigingen op de megafoto van de R.K. Gymnastiekvereniging DOS. 71 is niet Van der Knaap maar S. H. Hiemstra, gymnastiekleraar aan de Rijks-HBS, 1927-1958. 72. C. Pouw, kapelaan te Hoorn, 1931-1937 geestelijk adviseur van DOS. 73. J. Luijckx, voorzitter (?) van DOS, directeur van de bank

Afb. 6 Schets personeelsfeest WACO

op de Rodesteen, naast het museum. 73. Mevr. Marie Botman, later mevr. Rive-Botman, secretaresse. De heer Hiemstra, met bijnaam 'de Pa' was een bijzonder sympathiek mens, gedreven sportman en goed pedagoog. Ook sympathiek tegenover kinderen die van zijn vak niet zoveel terecht brachten. De gymzaal (jrg. 23, blz. 129) moet bijna zeker die van de Rijks-HBS zijn.

Schoolklas en nog een HBSer.

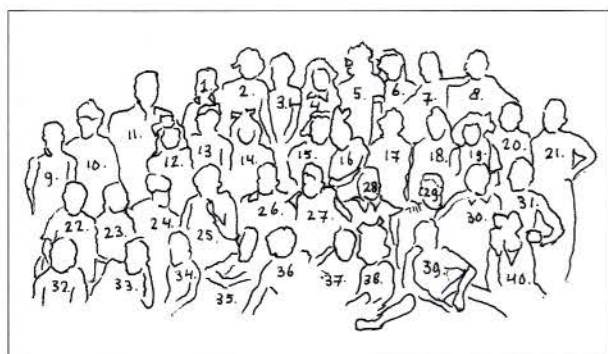
Van Mevr. Mantel uit de Schout en de heer Dirk de Boer kreeg ik informatie over de schoolfoto van de 4e klas van de Wisselstraat-school in 1944 (jrg. 24, blz. 38). Zowel mevr. Mantel als de heer De Boer wezen me erop, dat het toch waarschijnlijk is, dat deze foto in 1944 of '45 gemaakt is. 4, Wim Venverlo en 27, Bart Postema dragen schoenen waarvan de neuzen zijn afgesneden om ze passend te maken voor een grotere maat. Een typisch teken van schaarsheid. 26. Jan van der Veen draagt een baret, zoals ze gebruikelijk waren in de Canadese afdelingen van het bevrijdingsleger. Bovendien schrijft de heer De Boer, dat hij, omdat hij geboren was in 1932 in het schooljaar 1944-'45 nog de toen gebruikelijk 7e klas moest doorlopen. Hij zat dus nog op de wat toen genoemd werd Lagere School. Ik erken mijn ongelijk en geef toe dat 1945 een mogelijk jaar is waarin deze foto gemaakt kan zijn. Dit wijst er overigens op, dat dit niet een vierde maar een gecombineerde

Afb. 5 Personeelsfeest busonderneming WACO

Afb. 7 5e klas Prinses Margrietschool 1949

Afb. 8 Schets klas 5 Prinses Margrietschool

zesde/zevende klas was. Deze gefotografeerde klas hoorde in de school uit de Messchaertstraat, maar die was in beslag genomen door de Duitse bezetter. De leerlingen zaten tijdelijk in het gebouw waarin tot voor kort Radio Hoorn was gevestigd. Mevr. Mantel (M) en de heer De Boer (B) herinnerden zich de volgende namen. Vergelijk de erbij geplaatste schets: 1. en 2. onb. 3. Rika Vis (B, M), woonde op de Veenenlaan. 4. Wim Venverlo (B). 5. Onb. 6. Joop Bakker (B). 7. Rinus La Fleur (B). 8. Jans Schokker (B). 9. Alie Schrale (B). 10. Onb. 11. Loes van de Pol (M) of Trien Pol (B). 12. Nel Boots (M) of Alie Boot (B). 13. Tiny Houter (B). 14. Jan den Bakker (B). 15. Dirk de Boer (B, M), de inzender. 16. Annie Ensink (B). 17. Nel Dammes (B, M). 18. Rien van der Veen (B). 19. Marga Eindhoven (B). 20. Bep van Harlingen (B). 21. Elsje Volten (B, M) die in het Rooie Dorp

in de Veenenlaan woonde. 22. Tiny Veld (B). 23. Jopie de Jong (B). 24. Gré Winkel (B). 25. Cilia Langedijk. 26. Jan van der Veen (B). 27. Bart Postema (geen Posthuma? HWS). 28. Jan Bijl. 29. Nel Rekers. 30. Onb.

De heren Koeman uit Heiloo en Entius gaven ons nog wat aanvullende informatie over de examenklas van de Rijks-HBS (jrg. 24, blz. 171). Nr. 17 die als onbekend werd aangegeven is Joop Hoekstra. Zijn ouders hadden een drogistertij op het Breed. De heer Koeman kan gerust zijn. Binnenkort zal ik hem zijn foto terugzenden. Mevr. Lampe-Visser heeft alleen maar informatie gegeven. De heer Entius schrijft ook nog dat Ineke van Stralen moet zijn Ineke van Stalen. Waaruit volgt, dat haar ooms naam dezelfde verandering moet ondergaan.

Weggefallen leerlingen

De dames Agnes Schermer (AS) uit Amsterdam en Jo Smit-Karel (SK) stuurde me de namen van bijna alle leerlingen van 5e klas van de R.K. Eikstraatschool in 1942. (Jrg. 24, blz. 37.) Door een fout van de drukker vielen enkele meisjes weg. Mijn excuses daarvoor. We zien daar: 1. Gitta Werkhoven (AS). 2. Jos Schouten (AS). 3. Els Knödgen (AS, SK). 4. Riek van Putten (AS, SK). 5. Martha Pauw (AS, SK). 6. Cisca Lieshout (AS, SK). 7. Jopie Kronenburg (AS) of Truus K. (SK). 8. Willie van Putten (AS, SK). 9. Miep Veldhuis (AS). 10. Len Willems (AS, SK). 11. Aat Hoek (AS, SK). 12. Lida Smit (AS), Agnes Schouten (SK). 13. Corrie Ursem (AS). 14. Ria Veldhoven (AS). 15. Tinie Stam (AS, SK). 16.

Annie van Hoorn (AS). 17. Meisje van de Ree(?) (AS) 18. Meisje Schoof (AS). 19. Ellie Haring (AS) Wil Haring (SK). 20. Truus Haring (AS, SK). 21. Bets Schooneman (AS). 22. Ans Kooi (AS, SK). 23. Lien Vos (AS). Weggefallen op de foto, moet misschien verwisseld worden met 38. Arda Crone (AS) 24. Gitta Hofman (AS) Wil Galesloot (SK). 25. Truus Walgreen (AS, SK). 26. Corrie Lieshout (AS, SK). 27. Wil Jongkind (AS, SK). 28. Jo Karel (AS, SK), Inzendster van de namen. 29. Nellie van Zijl (AS). 30. Gré van Berkum (AS, SK). 31. Door van Dulmen (AS), Wil van D. (SK). 32. Tinie Bijl (AS, SK). 33. Truus Welkers (AS, SK). 34. Annie Kaldenbach (AS, SK). 35. Agnes Schermer (AS, SK), de inzendster van de namen. 36. Zuster Brigitta(?) (AS, SK). 37. Tinie Harder (AS, SK). 38. Arda Crone (?) (AS) Weggefallen op de foto, moet misschien verwisseld worden met 23. Lien Vos (AS).

Mevr. Smit-Karel schrijft, dat ze dit puzzelwerk met plezier gedaan heeft. We zullen dit onthouden.

Toneel en muziek

We hebben de afdeling nieuwe foto's vandaag al geopend met de opname van het Gezelschap in een tuin. De tweede waarop u uw krachten kunt beproeven, komt uit de collectie van de heer Bakker uit Baarn. Een groep van tien verklede figuren op het toneel (afb. 2). We mogen aannemen, dat er zich leden van de familie Bakker onder bevinden. De naam van niemand is bekend. Mogelijk staan deze mensen op het toneel van de Parkschouwburg. Een schets voor de namen lijkt me niet nodig. Bij een eventuele nummering begint u links achter en eindigt rechts voor. Het enige wat we weten, is, dat de opname in Hoorn is gemaakt, want op de achterzijde staat 'Atelier Schepel Hoorn'.

Echte muziek, afgezien van de zangkunst, was tot nu toe schaars vertegenwoordigd in 'Men vraagt ons'. Ik ben daarom blij dat we dit keer een Hoorns ensemble kunnen laten zien, namelijk The Jitterbugs, genoemd naar een dans die in de tijd na de oorlog erg populair was (afb. 3). Op de foto ziet u van links naar rechts 1. Hylke Dijkstra, viool. 2. Een zekere heer Feller, gitaar. 3. Een onbekende met klarinet. 4. Gerard Mels, drums. 4. Een onbekende, accordeon. Van u graag de ontbrekende namen. Iets van het verhaal eromheen stel ik ook op prijs. Verondersteld wordt, dat de foto zo rond 1945 gemaakt zou kunnen zijn. Een nauwkeurige datering ook graag. De foto ontving ik van Hans Dessing van de Lambert Meliszweg.

Voetbalclub en personeelsfeestje

Wij hebben al weer een tijdje geen onbekende voetbalelftal laten zien, dus hier komen er weer twee (afb. 4). Het foto-exemplaar komt uit de hierboven genoemde collectie Schneiders. Het plaatje is van ongeveer 1925 en Johan Thomas Schneiders staat erop. Ik denk, dat de man op de achterste rij geheel rechts de scheidsrechter is. De twee andere niet-spelers komen daarvoor niet in aanmerking. De man op de tweede rij, vierde van links met vlinderdas en vest lijkt me meer in de horeca-sfeer thuis te horen en

de één na laatste rechts op de tweede rij is veel te netjes in het pak gestoken. Op de achterzijde staat geschreven 'waarschijnlijk Always Forward'. Tot mijn schande moet ik bekennen, dat ik zelfs niet weet, of dat een Hoornse club was of is. Ik werd nog meer aan het twijfelen gebracht, toen ik een stempel op de achterzijde las met de tekst Fotobureau 'Hollandia' Alkmaar. Alle mogelijkheden staan nog open. Verder is er niets bekend. Graag van u de namen van personen, de plaats en, wanneer het kan, het jaar.

In het vorige nummer plaatste ik een foto van het personeel van de busonderneming WACO in werkkleding voor de garage aan het Nieuwe Noord. Als tegenhanger dat personeel op een personeelsfeestje in de Keizerskroon (afb. 5). De foto moet nog met magnesiumlicht gemaakt zijn door D. Dammes tussen 1935 en 1938. Een groot deel van de hier geportretteerde personen is nog niet bekend Van mijn lezers graag de namen. Als hulp een schets (afb. 6): 1. Onbekend. 2. Onb. 3. Kees Alkema. 4. D. Donckerwolcke, de inzender van de foto. 5. Onb. 6. Onb. 7. D. Pieters. 8. Miel Koops. 9. Onb. 10. G. Jonker. 11. Onb. 12. Onb. 13. Onb. 14. Onb. 15. Overdijk. 16. Onb. 17. Onb. 18. Onb. 19. Onb. 20. Brugman. 21. Onb. 22. B.(?) van Hinte.

Schoolklasje

Als laatste nog een schoolklasje, dat ons werd toegezonden door Frans Pol uit de Langetuin in Zwaag. Het is de vijfde klas van de Prinses Margrietschool in de Johan Messchaertstraat. De foto (afb. 7) is gemaakt in juni of juli 1949 achter de school. Links op de foto is een gedeelte van dat schoolgebouw te zien. Alle namen van de erop voorkomende kinderen evenals de onderwijzer zijn bekend. Dat is eigenlijk tegen de regels, maar omdat er nogal wat Hoornse namen onder dit schoolvolk voorkomen heb ik deze foto toch maar opgenomen.

Voor het terugvinden van de leerlingen is een schets (afb. 8) van de leerlingen opgenomen die verwijst naar de genummerde namen. Wellicht zijn er onder onze lezers nog mensen te vinden die zich aardige bijzonderheden van kinderen uit deze groep herinneren. Het zijn: 1. Piet Leeuw. 2. Marie Rippen. 3. Ankie Bosscher. 4. Willy Schouten. 5. Elsje de Vries. 6. Willy Blom. 7. Frans Pol, de inzender van de foto. 8. Piet Pranger. 9. Kees Moeyes. 10. Nico Dudink. 11. De onderwijzer, mijnheer Veldhorst. 12. Tiny van Riel. 13. Sjaan van Noord. 14. Gina Engels. 15. Gerda of Nannie Gerlach. 16. Ada Groot. 17. Henny Ellerbroek. 18. Giny Houter. 19. Aafke Veld. 20. Simon de Waal. 21. Jan de Best. 22. Joop Koning. 23. Dik Roelofs. 24. Gerard Houter. 25. Freek de Hart. 26. Henk Verschoor. 27. Maarten de Bakker. 28. Hans van der Gracht. 29. Ernst van Petegem of Petegum. 30. Hans Houman. 31. Arie Duinmeyer. 32. Willy Volten. 33. Jan Bosscher. 34. Albert Pranger. 35. Piet Korver. 36. Elly Feller. 37. Lenie Evers. 38. Mary Vis. 39. Annie Plas. 40. Willy Horstman.

Hierbij laat ik het voor deze keer. Ik zie met belangstelling uit naar uw reacties.

A.G.F. van Weel

Mede met informatie vanuit de Gemeentelijke Monumentencommissie en andere instellingen waarin Oud Hoorn-bestuursleden zitting hebben:

1 juni 2002

ABC

Nog één plan wacht op realisering. Het ontwerp Aquadence Luyendijk van architect Van Herk heeft zijn definitieve massieve vorm bereikt en bepaalt van verre het beeld.

De realisering van het plan van Vandenhove: een appartementencomplex van 47 huurwoningen van Intermaris Woondiensten, laat erg lang op zich wachten. Hoorns college is voornemens een belangrijke afwijking te tolereren: in het plan Vandenhove acht het een hogere goothoogte dan het bestemmingsplan toestaat aanvaardbaar vanwege de extra toegevoegde kwaliteit aan de gevelwand.

Achter de Vest 56

Woning van de huidige burgemeester, mr. P. Janssens, geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

Achterrom 29

Bedrijfspan, oorspronkelijk uit 1770, in verval.

Achterrom 95 (rijksmonument)

Hoekpand onder hoog met pannen belegd schilddak, windvaan met paarden op de nok (stalhouderij). Pand verkeert in ernstige staat van verwaarlozing.

Achterrom 103

Plan voor uitbreiden woning

Achterrom III (rijksmonument)

“Pakhuis onder hoog zadeldak, met eenvoudige puntgevel, Lodewijk XVIII-stijl. Gevelsteen de Mosterdmolen. De werkgroep ‘micromilieu’ meldt dat de luiken weer terug zijn.

Appelsteeg 14 zwart

Plan voor uitbreiding van de woning.

Baatland

Oud Hoorn streeft nog steeds naar een historisch onderzoek van deze oorspronkelijke zeeverende dijk. Kan dat onderzoek geen onderdeel uitmaken van het plan tot restauratie van de Hoofdtoren?

Bierkade-Korenmarkt

Oud Hoorn vraagt zich af waar de schamppalen bij de Engelenbrug zijn gebleven? Gesneuveld bij de reconstructie van de Korenmarkt? Werkgroep ‘micromilieu’ vraagt om opheldering.

Blauwe Berg 5

Oud Hoorns pleidooi voor plaatsing van het oude missie-huis op de gemeentelijke monumentenlijst, is verhoord. De gemeente Hoorn heeft het complex gekocht van het Samenwerkings Orgaan West-Friesland (SOW).

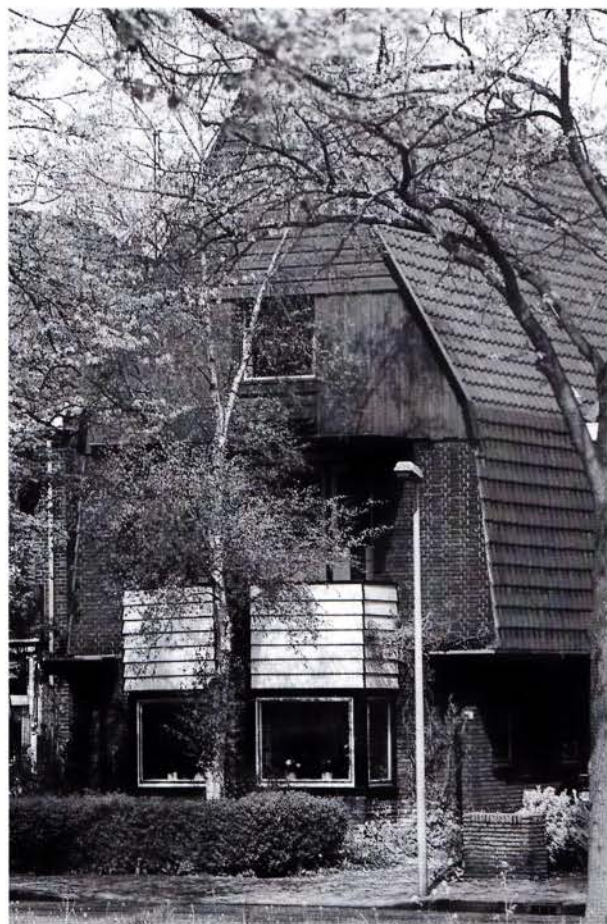
Breed 38 (rijksmonument – z.g. Kaagpand)

Werkgroep 'micromilieu' meldt de afwezigheid van het kenmerkende uithangbord aan de zijde van het Achterom. Eigenaar pand aangesproken.

Buurtje 1 en 2

Panden zijn eigendom van Oud Hoorn. Door het bouwgeweld op het Jeurde hebben zij schade opgelopen. Het bestuur heeft de Stichting Jeurde reeds twee maal verzocht in actie te komen. Tot nu toe tevergeefs.

Draafsingel 41

Dit markante pand dat de Hoornse architect Hendrik Johannes Cramer destijds voor zichzelf heeft ontworpen, is geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

Draafsingel 57-59

Projectontwikkelaar heeft de grond met de opstallen gekocht. Oud Hoorn verzocht het college om in ieder geval de 'Boerderij' (1876) en de voormalige villa Schermeroord (1925) te behouden en te plaatsen op de gemeentelijke monumentenlijst. Sportschooleigenaar spreekt met projectontwikkelaar over mogelijkheden en behoud. Eikstraatbewoners vrezen aantasting authentiek straatbeeld uit de dertiger jaren.

Draafsingel

Oosterpoort behoeft spoedig een grondige onderhoudsbeurt.

De reconstructie van de Oosterpoortbrug is gerealiseerd. Een nieuwe klassieke lantaarn, geschilderd in West-Fries groen, verlicht de brugopgang. Volgens Oud Hoorn verdiende de brug meer stijlvolle lichtpunten.

De echte restauratie van dit rijksmonumentale complex, geraamd op één komma zeven miljoen, start naar verwachting in 2002.

Drieboomlaan – r.k. begraafplaats

De bescherming van het kapelletje van architect Bleijs is nu definitief door plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Bijzondere monumentale elementen als de z.g. 'heilige putjes' en Oegstgeester dakpannen in ere hersteld.

Gortsteeg 11

Plan voor het omzetten van een garage tot woning.

Grote Noord 2 en 4

Nieuwbouwplan voor een winkel/horeca met vier appartementen is in procedure genomen.

Grote Noord 50 (rijksmonument)

Plan voor verbouw van dit 17e eeuwse pand met zijn gezwenkte halsgevel compleet met kuifstuk in rococostijl. Aanvraag om monumentenvergunning ingediend.

Grote Noord 78

Plan voor wijzigen voorgevel.

Grote Noord 106-108

Plan voor verbouw

Grote Oost 5 (rijksmonument)

Oud Hoorn steunt de ontwikkeling van een alcoholvrij Hoorns volkshuis 'gerund' door geestelijk en lichamelijk gehandicapten o.l.v. de stichting Philadelphia. Bijzonder indrukwekkende restauratie van Hoorns 'kroonjuweel' door de Stichting Stadsherstel vordert gestaag. Bestuur bezocht onlangs het restauratieterrein.

Grote Oost 23

Plan voor verbouw bovenwoning tot twee appartementen.

Grote Oost 58

Claes Joesthuis naast Oosterkerk: plan voor verbouwen en uitbreiden ten behoeve van trappenhuis, keuken en kantoorruimte. Plan is besproken na het huishoudelijke deel van de voorjaarsledenvergadering.

Jan Haringsteeg 3-5

Plan voor wijzigen voorgevel en verbouwen woning

Hoofdtoren (rijksmonument)

Plan voor restauratie zeezijde en dak. De berichten luiden dat Hoorn mag rekenen op ongeveer vijfhonderduizend euro voor de restauratie: de tweede tranche van de z.g. kanjerregeling.

Hoofd

Oud Hoorn vraagt zich in alle goedgemoede af hoe lang het nog duurt eer begonnen wordt met de politiek breed gedragen versobering van deze historische plek in het havengebied? Bottereigenaars vragen meer financiële steun voor de varende monumenten. Er is dringend behoefte aan een beleidsplan voor het behoud van een plek voor historische schepen in de havens.

Italiaanse Zeedijk 51

Pand verkeert in volstrekte staat van verval. Een schande in het stadsbeeld.

Jeudje

Concept-bestemmingsplan gepresenteerd en alweer de art. 19-procedure gebruikt.

Het bouwplan omvat 100 eengezinskoopwoningen, 40 koopappartementen en 20 huurappartementen. De ondergrondse parkeergarage herbergt 340 parkeerplaatsen waarvan er 120 bestemd zijn voor de koopwoningen. Op zich is het een goede zaak dat de oude structuur grotendeels terugkeert: het Jeudje blijft een straat. Op de hoek Pakhuisstraat/Vollerswaal doemt de woontoren van zeven verdiepingen steeds nadrukkelijker op. De woonblokken aan weerszijden gaan vier bouwlagen met een kap tellen. Oud Hoorn praat met de projectontwikkelaar over het terugbrengen van een historisch merktken: de overblijfselen van de Sint Geertentoren. Oud Hoorn pleit voor het terugbrengen van de historische naam voor de brug tussen 't Jeudje en de G.J. Henninckstraat: de Aschhoopbrug.

Karperkuil

De provincie is enthousiast over de wijze waarop in dit oude havengebied met de cultuurhistorische elementen is omgegaan. Een afgewogen oordeel is volgens Oud Hoorn pas mogelijk nadat alle deelplannen zijn gerealiseerd.

Keern

Dankzij de inspanning van velen is een aantal jaar geleden het markante vakwerkgebouwtje op de begraafplaats gerestaureerd. Het verval heeft inmiddels opnieuw toegeslagen. Vele grafmonumenten van oude Hoornse families liggen er verwaarloosd bij. Graag snelle actie gevraagd! In de werkgroep die zich buigt over de (her)inrichting heeft Oud Hoorn twee vertegenwoordigers afgevaardigd: erelid Albert de Graaf en bestuurslid Marit Veerman. Gemeente zegt bezig te zijn met de inventarisatie. Oud Hoorn heeft gepleit voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Keern 33

Het gebouw van het voormalig landbouwproefstation is geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst. Hoorn heeft het pand in de verkoop gedaan.

Kerkplein 4-5

Plan voor ingrijpende verbouwing tot één woning lijkt te stagneren.

Kerkplein/hoek Grote Kerk

Aan de door velen betreunde kiosk komt een eind. Het eerder door Oud Hoorn gevraagde doorpakkende optreden van de gemeente Hoorn, is ingewilligd. De gemeente heeft de kiosk plus een aantal m² aan de voorzijde en aan weerszijden van de kerktoren gekocht. De z.g. glazen invulling is hiermee van de baan. Het wachten is nu op de herinrichting van het gehele Kerkplein.

Kleine Noord

Plan voor kleine fontein 'Waterdrager' financieel haalbaar?

Kleine Oost

De restauratiewerkzaamheden van brug en sluis, gestart in maart 2001, zijn afgerond. De resultaten zien er goed uit. Bij het summiere archeologisch en bouwhistorisch onderzoek op de plek van de oude Oosterpoort zijn brokstukken van de fundamenteën blootgelegd. De oertuinen aan de Slapershaven lijken gered.

Bij de overgang naar de Schellinkhouderdijk moet de historische loop van de Westfriese Omringdijk weer herkenbaar worden, dus geen rotonde.

Koepoortsplein

Oud Hoorn heeft het gemeentebestuur benaderd om al te drastische ingrepen op deze kwetsbare en markante toegang tot de oude stad te blokkeren. Het antwoord laat nog steeds op zich wachten.

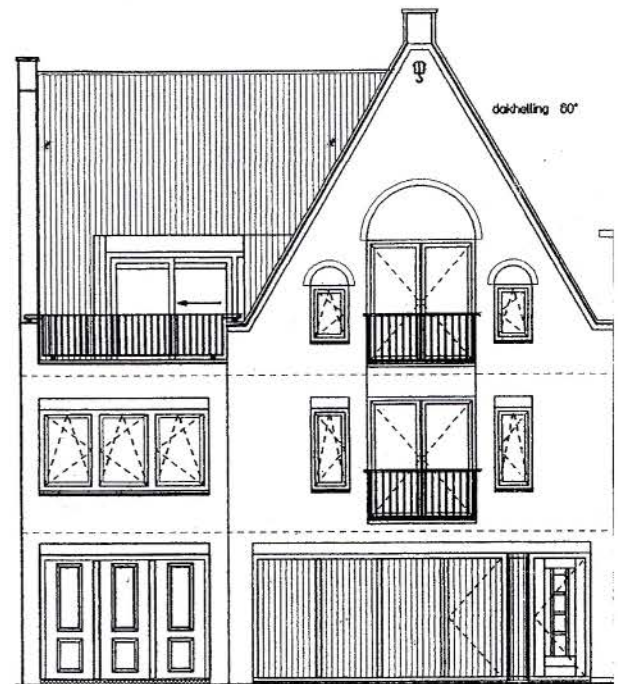
Kruitmolenstraat 6

Stadsvilla door Oud Hoorn voorgedragen voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst. Plan voor bouwen garage gerealiseerd.

Lange Kerkstraat 15-17

Plan voor samenvoeging panden.

Leliestraat 5

Plan voor verbouwen opslagruimte tot woning met garage: zie tekening

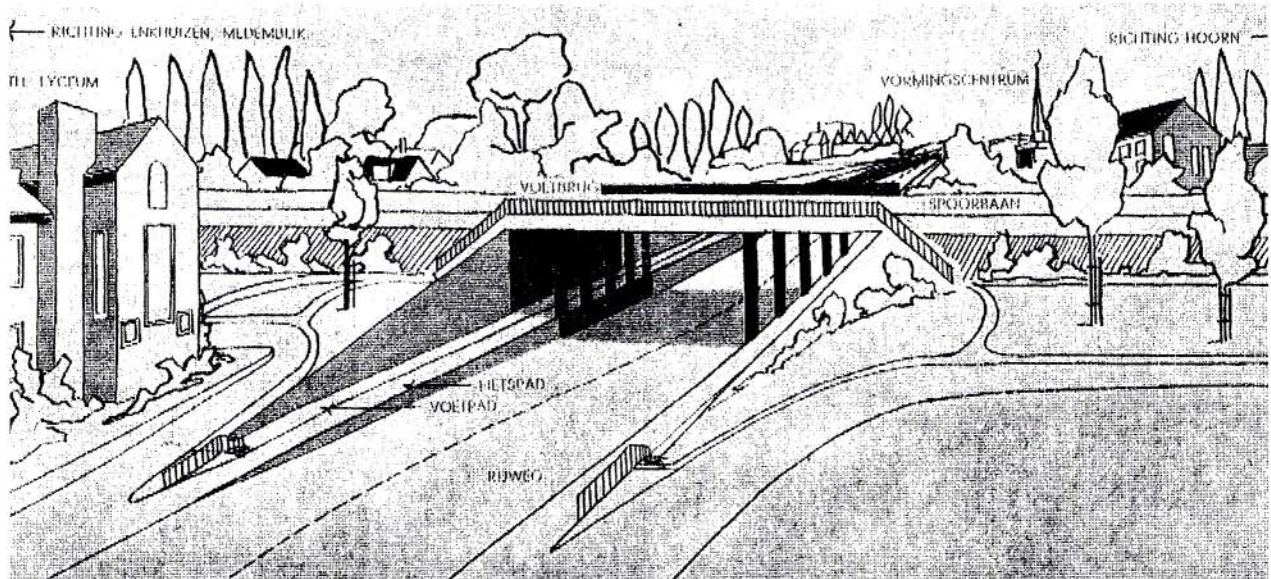
Liornestraat/J.D. Pollstraat

Bij de krantentekening: Zo komt de nieuwe tunnel er uit te zien (links: een deel van het schoolgebouw van de locatie Werenfridus van de s.g. Tabor)

Het Noordhollands Dagblad van 24 september 1965 kopt: 'Medio 1966 wordt met aanleg tunnel begonnen'.

De krant schrijft verder:

'Blijkens de begroting van het ministerie van Verkeer en

Waterstaat zal halverwege het volgende jaar worden begonnen met de aanleg van het al zo lang verbeide viaduct onder de spoorlijn Hoorn-Enkhuizen. De tunnelverbinding zal, zoals bekend lopen van de J.D. Pollstraat naar de Liornestraat.

Wethouder H.N. Kaldenbach, momenteel loco-burgemeester in verband met vakantie van burgemeester Canneman, bleek vanmorgen nog niet op de hoogte en toonde zich blij verrast met het vooruitzicht, dat eindelijk wordt begonnen met het al jaren gereed liggende tunnelplan.

Het werk zal worden uitgevoerd in opdracht van de Ned. Spoorwegen; de gemeente Hoorn moet het betalen. De kosten van de tunnel zijn geraamd op f 1.763.000.-. Vorig jaar september verhoogde de raad het oorspronkelijke geraamde krediet van ruim f 913.000.-, met een bedrag van f 850.000.-, mede in verband met een aantal belangrijke wijzigingen die in het plan werden aangebracht.

De doorrijhoogte is van 3.62 meter gebracht op 4.20 meter; de hellingen van rijwielpad, voetpad en rijweg zijn gelijk geworden, namelijk 1 : 30; de totale lengte van de tunnel is op 305 gebracht, 68 meter meer dan in het oorspronkelijk plan; naast de spoorbrug is een voetbrug geprojecteerd met een wegbreedte van drie meter om het veilig bereiken van het lyceum en de daarachter gelegen sportvelden mogelijk te maken en ten behoeve van de voetgangers zijn aan de einden van de trottoirs trappen ontworpen, teneinde een gunstige gelegenheid tot oversteken te scheppen.'

Een historische les:

Veiligheidsbevorderende maatregelen waren toen nog eenvoudig en goedkoop!

J. Messchaertstraat

Achter de voormalige Margrietschool – nu Horizon College – is een extra locatie voor 120 parkeerplaatsen ontwikkeld. Oud Hoorn vreest de sloop van een deel van het schoolgebouw en verzet zich daartegen. Eén van de verzoeken tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst is ingewilligd: de voormalige MULO op nummer 1.

Het gebied ligt economisch en politiek onder vuur.

Muntstraat

Straat met 10 rijksmonumenten en verscheidene beeldbepalende panden dreigt een centrale afwikkeling te krijgen voor het verkeer de stad uit. Een onzalige ontwikkeling waaraan ook het rijksmonumentale karakter van de ophaalbrug naar de Pakhuisstraat even dreigde te worden opgeofferd. Oud Hoorns lobby in het informele circuit heeft wat de brug betreft reeds succes gehad.

Nieuwland O-Z

Kademuur vertoont scheuren.

Nieuwe Noord 45 (rijksmonument)

In 'Hoorn, huizen, straten, mensen' lezen we: Huis met hoge trapgevel, waarvan de top naar oude foto is her-

bouwd; hoek Duinsteeg. Zijgevel oud. Inwendig oude constructie.

Er gaan geruchten dat de fast foodketen McDonald's het oog heeft laten vallen op dit pand plus de zuidelijke aanbouw aan het Grote Noord. Oud Hoorn houdt haar hart vast. De panden staan al geruime tijd leeg.

Nieuwland 30

Plan voor wijzigen gevel.

Nieuwstraat/Wisselstraat

Poortje uit 1603; restauratie van de muren en het houten gewelf noodzakelijk.

Begin negentiger jaren van de vorige eeuw zijn twaalf monumentale stenen poortjes gerestaureerd. Na 10 jaar krijgen de poortjes opnieuw een onderhoudsbeurt. Het Oude Vrouwen Poortje aan het Kerkplein is uitgekozen voor een kunsttoepassing op het westelijk muurvlak in het poortje. Hoe staat het met de uitvoering?

Nieuwstraat 13 en 15 (rijksmonumenten)

Stichting Stadsherstel heeft de panden verworven en is begonnen met de restauratie en de verbouw van winkels en woningen.

De foto van het eind van de 19e eeuw laat nog eens zien hoe fraai de ongestoorde gevelwand aan de zuidzijde eens was: geen reclameborden, geen luifels, geen vlaggen; wel fraaie hardstenen stoepen, hekken en lantaarns.

Onder de Boompjes 20 – rijksmonument

Oud Hoorns oproep in het vorige kwartaalblad heeft succes gehad: Intermaris Woondiensten – nog in de najaarsledenvergadering van 2001 onderscheiden – heeft zich het lot van dit monument aangetrokken. Pand wordt geheel gerestaureerd. Er komen negen appartementen in.

Oude Doelenkade 27

Plan voor verbouwen woning.

Oude Doelenkade 55

Plan voor nieuwbouw; zie de rubriek: Van de bestuurstafel

Pakhuisstraat

De gemeente Hoorn zoekt nieuwe bestemming voor het vroegere VOC-pand. Oud Hoorn heeft positieve gesprekken gevoerd met het bestuur van het Historisch Genootschap, de Nederlandse Genealogische Vereniging afd. Koggenland en de Stichting Westfriese Families. Het woord is aan de gemeente. Oud Hoorn heeft het college gevraagd zich in te zetten voor een cultuurhistorische bestemming voor het gehele pand.

Zie verder de rubriek: Van de bestuurstafel.

Pakhuisstraat 12

Pand geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

Pastoor Nuyenstraat – Zwaag

Oud Hoorn juicht plan om de z.g. Lourdeskapel, in 1882 in neogotische stijl gebouwd – door A.C. Bleijs? - te plaatsen op de gemeentelijke monumentenlijst toe.

Acties voor restauratie vorderen gestaag: bewoners en bedrijfsleven dragen bij!

Proostensteeg 22

Plan voor verbouw pand.

Tweeboomlaan – hoek St. Jozefstraat

Plan voor de bouw van 16 appartementen.

Westerblokker – kerkgebouw Heilige Aartsengel Michaël

Oorspronkelijk kerkgebouw met gothische en neo-classicistische elementen reeds lange tijd in gebruik als tapijthall. Gebouw dateert uit 1853 en is ontworpen door de Leidse architect Th. Molkenboer (1796-1863). Plan om pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Gemeente heeft een P.M.-post op de begroting opgenomen.

Westerdijk

Na instorting toneeltoren laat doorstart nieuwbouw lang op zich wachten. Gemeente heeft contract met bouwbedrijf verbroken. Nieuwe aannemer start binnenkort (nog voor de bouwvak?).

Westerdijk 48

Oud Hoorn verzet zich sterk tegen eventuele sloop van dit karakteristieke pand met zijn typerende gevel.

Westerdijk 49

Detonerende, tijdelijke, kantoorhuisvesting geplaatst.

Westerdijk 52

Het voormalige verenigingsgebouw van Kunst na Arbeid is geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst.

Westerdijk 75 o.a.

Verouderde woonflat en een viertal karakteristieke viserswoningen worden gesloopt ten behoeve van de bouw van 37 appartementen voor ouderen door Intermaris Woondiensten.

Het 'beeldkwaliteitsplan' legde de uitgangspunten vast. De oude rooilijn wordt weer gerespecteerd. De oude hoogte ook? Gekozen is voor een sterk geleed complex van vier bouwlagen plus een kap. Voor een dakgoot op een hoogte van 13 meter moet het bestemmingsplan worden aangepast.

Wisselstraat 6-8-10 (rijksmonument)

Lokale omroep is verhuisd naar de Grote Waal. Kozijnen van het pand schreeuwen om herstel. Onzekerheid omtrent de toekomstige bestemming van dit rijksmonument.

Oud Hoorn-nieuws op eigen site

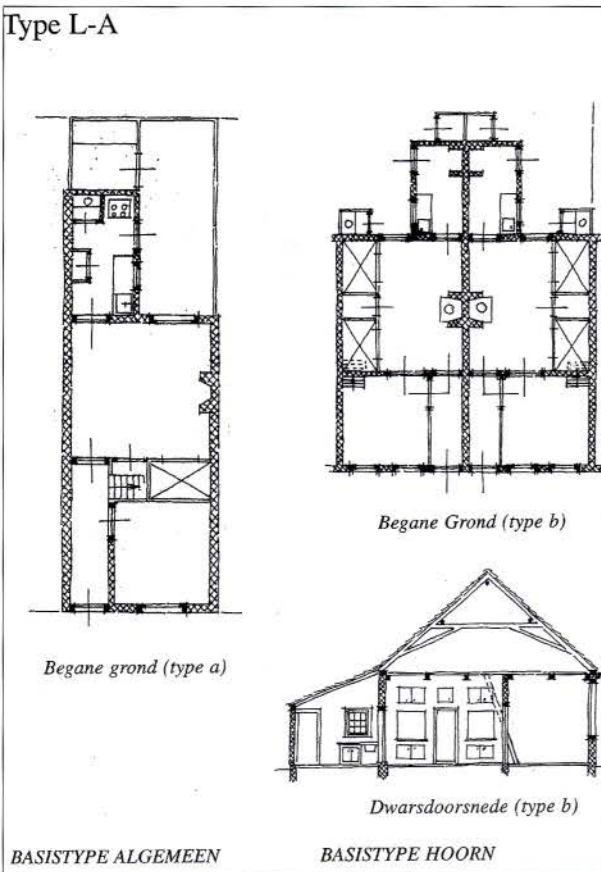
Vrijwel ieder zichzelf respecterend bedrijf, onderneming, vereniging soms ook particulier heeft tegenwoordig een eigen internet-site. Hierop vindt men dan veelal de nodige informatie inclusief fotomateriaal dat betrekking heeft op de samensteller van de betreffende site. Ook onze vereniging heeft sinds enige maanden de beschikking over een eigen internet-site zoals u al eerder in het kwartaalblad hebt kunnen lezen.

Deze site kan een goede aanvulling betekenen op ons kwartaalblad, daar dit slechts eens in de drie maanden wordt uitgebracht. Actuele zaken blijven hierdoor soms, noodgedwongen, enkele maanden liggen voordat ze gepubliceerd kunnen worden. met de komst van onze eigen site is hier verandering in gekomen. Op dit moment kampt de site echter nog met wat aanloopproblemen, maar zodra alles goed op de rails staat zal men regelmatig het laatste Oud Hoorn-nieuws op onze eigen internet-site kunnen vinden. Zo kunt u hier nu al alles lezen over de sloopplannen voor Doelenkade 55, de reactie van zowel de gemeente als het bestuur onze vereniging. Naast deze actuele berichtgeving biedt de Oud Hoorn-site ook andere informatie over onze vereniging. Zoals bijvoorbeeld een overzicht van de inhoud van recente kwartaalbladen en een overzicht van de verschenen publicaties die door de Bas Baltus-stichting werden uitgebracht. U vindt de Oud Hoorn-site onder het adres: www.verenigingoudhoorn.nl F.Z.

'De ontwikkeling van het woonhuis tot 1940 in Hoorn'

Cultuurhistorische reeks Hoorn Deel 2
Publicatiestichting Bas Baltus

Op 14 november j.l. werd tijdens een besloten bijeenkomst in de kantineruimte van het kantoor van Intermaris Woondiensten aan de Maelsonstraat te Hoorn het boekje 'De ontwikkeling van het woonhuis tot 1940 in Hoorn' gepresenteerd. Dit boekwerk is de tweede uitgave in de cultuurhistorische reeks Hoorn van de publicatiestichting Bas Baltus in opdracht van Intermaris Woondiensten. Aanleiding was het honderdjarig bestaan van de woningwet, 1901-2001. Dit boekje is uitgegeven op A5 formaat en heeft 175 pagina's die gevuld zijn met tekst en daarbij behorende tekeningen en foto's die het geschrevene verduidelijken.

Basistype arbeiderswoning, smalle type, in Hoorn

De samenstellers Henk Zantkuijl, Arie Boezaard, Gerdien de Galan en Carolien Roozendaal hebben een helder verhaal gemaakt over de ontwikkeling van het woonhuis, om precies te zijn de woonhuisindeling toegespitst op Hoornse panden. De verandering van het binnenhuis en de invloed daarvan op de buitenkant door de eeuwen heen! Die ontwikkeling leverde verschillende typen woonhuizen op, ook in Hoorn.

Die typen worden in 14 hoofdstukken beschreven. Het leuke van dit boekje is dat naast de algemene woonhuisgeschiedenis vermeld wordt wat daarvan in Hoorn of in de Hoornse archieven terug te vinden is. Van de alleroudste typen is in onze stad niets meer terug te vinden. Hoogstens heeft onze stadsarcheologe Tosca van der Walle en haar werkgroep fundamenten opgegraven van deze categorie.

Vuur, de haard, heeft in de beginstadias van het toen nog uit veel hout bestaande huis een bedreigende rol gespeeld. Ook in Hoorn. Vooral houten daken zorgden ervoor dat een eenmaal begonnen vuur zich snel uitbreidde. Om een dak met leien of pannen te maken werd in Hoorn vanaf 1459 subsidie gegeven. In zijn Kroniek beschrijft Velius hoe er in het voorjaar van 1481 brand uitbrak in het Claraklooster bij de Noorderkerk. Omdat men dacht dat het om een vijand buiten de Noorderpoort ging, begonnen de blussingswerkzaamheden nogal laat en brandde de hele woonwijk langs het Noord tot aan de Gelderse steeg af. Toch gaf de graaf van Holland pas in 1513 aan Hoorn het recht om stenen wanden voor te schrijven.

Hoorn bezit nogal wat monumenten uit de 17e en andere eeuwen en het is leuk te lezen en te zien op de tekeningen en foto's hoe het pand er van binnen uitziet en hoe de geschiedenis van Hoorn aan de huizen is af te lezen!

In hoofdstuk 4 wordt geschreven over het dubbele woonhuis. Op het Grote Oost staan nogal wat 'twee huizen onder een kap', waaronder huizen uit de 16e en 17e eeuw en een uit 1865. Waarom werd dat zo gedaan? Men kon volstaan met een eenvoudiger constructie; één houten dakkap in plaats van twee kleintjes. Of vond men dat de straat meer aanzien kreeg door grote huizen dan door kleintjes!

In de eerste helft van de vorige eeuw werden behalve particuliere woningen veel woningwetwoningen, goede behuizingen voor minvermogenden in Hoorn, gebouwd. Woningbouwverenigingen spanden zich in om voor lage huurprijzen goed bewoonbare arbeiderswoningen te bouwen.

Aan het eind van het boekje staat nog een overzicht van alle bijlagen. Ze bestaan uit verordeningen uit verschillende eeuwen, brieven, lijsten en overzichten, die een goed beeld geven van de achtergrond bij woningbouw, maar die een enkele keer moeilijk te lezen zijn door het A5 formaat.

Tot slot. Uit het hoofdstukje: 'Vergroting van het woongenot en verbetering van de hygiëne' blijkt toch weer dat woongenot gedurende 19 eeuwen was weggelegd voor de goeden.

Die woningwet kwam er niet voor niets!

Dit boekwerk is op donderdag en zaterdag voor 6,81 euro te koop in onze winkel, Onder de Boompjes 22. U kunt de boeken daar ook onder het genot van een kopje koffie of thee inkijken!

F.U.

**J.H. Schuurman 'Vliegveld Bergen NH
1938-1945'
2e dr. (Bergen 2001) ISBN 90-75440-04-9**

Vele historische verenigingen in dit land boven het IJ vestigen in hun berichtgeving met nadruk de aandacht op de twintigste eeuw om het recente verleden niet te veronachtzamen. Dat leidt, naast fotografische impressies, dikwijls tot interessante berichtgeving inzake veranderingen in de leefomgeving wat betreft ombouw, verbouw of verdwijning van wat eens de buurt karakteriseerde. Beschrijving van een beroepsgroep die kortelings is verdwenen en landelijke gebeurtenissen die hun stempel hebben gedrukt op een geheel of deel van stad en dorp.

In dit kader is een boek verschenen van de heer Schuurman uit Heiloo getiteld Vliegveld Bergen NH, 1938-1945. In 10 hoofdstukken is getracht per hoofdstuk een chronologische volgorde aan te houden van alles wat aangeleg, gebruik, oorlogshandelingen op en rond het vliegveld en verdwijning daarvan betreft. Dat betekent geen vluchtig kennis nemen van, maar studerend lezen. Op grondige wijze zijn feiten en verloop van gebeurtenissen beschreven. Daar komt nog een ondersteuning bij van prachtig gereproduceerd fotomateriaal, zomede de heftige verwonde-

ring: Hoe is het mogelijk, dat die foto ooit is gemaakt en bewaard gebleven. Voetnoten, een register van plaatsen en personen, zomede een uitgebreide literaturopgave completeren het geheel.

Met termen als standaardwerk dient men voorzichtig te zijn. Dat hier een publicatie van gewicht is verschenen, is zeker. Dat geldt met name voor de arbeid van de auteur om niet alleen gebruik te maken van archiefgegevens in binnen en buitenland, maar vooral ook voor zijn doorzettingsvermogen en moed zoveel Amerikaanse, Engelse en Duitse ex-militairen en/of hun familieleden te vragen naar hun visie op het verloop van acties hunnerzijds inzake het vliegveld Bergen NH, zomede manschappen en officieren uit Nederland, die de historie van dit vliegveld intensief hebben meegemaakt. Een werk van klasse, omvattende 336 bladzijden, duidelijke druk en meesterlijk geïllustreerd.

Het boek kost € 33,80. Het is te verkrijgen in de boekhandel of bij uitgever De Coogh te Bergen. Uiteraard is het werk aanwezig in ons documentatiecentrum.

Het bestuur van Oud Hoorn overweegt de uitlening van boeken met uitzondering van kostbare banden ten behoeve van serieuze studie toe te staan.

Alb. de Graaf

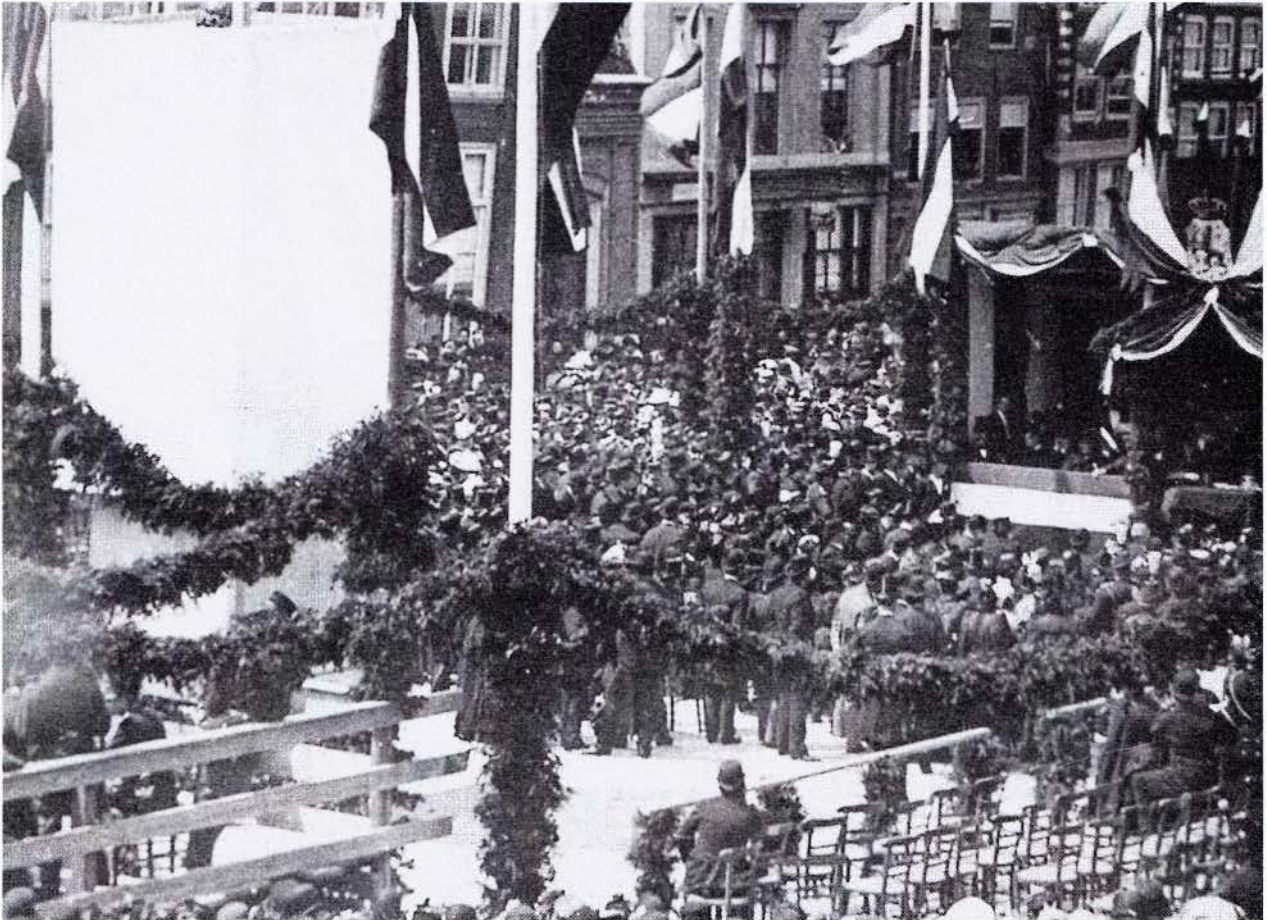

Foto 1893, collectie Bep Gieling. Onthulling van het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen. Het standbeeld staat nog met doek omhuld. De stoelen zijn al grotendeels gevuld met gasten waaronder de minister van Koloniën, baron van Dedem die daarvoor burgemeester van Hoorn was geweest. Rechts een muzikent waar de bataljonskapel van het Hoornse garnizoen het geheel muzikaal omljstte.

LEZERS SCHRIJVEN

Deze rubriek staat open voor alle lezers van het kwartaalblad die op- of aanmerkingen hebben op eerder geplaatste artikelen of in het algemeen vragen willen stellen of hun kritiek willen leveren. De bijdragen worden geplaatst buiten verantwoordelijkheid van de redactie of van het bestuur. Er kan alleen schriftelijk gereageerd worden.

Geachte redactie,

In het blad Oud Hoorn, nummer 1, 24e jaargang lees ik op blz. 41 dat de heer Roos 103 jaar is geworden. Toen ging er bij mij een licht op. Deze zelfde heer Roos, daar heb ik als 16-jarige jongen mee gebiljart. Hij was al oud. Ik denk ongeveer tachtig jaar. Het leuke was dat de heer Roos de oudste en ik de jongste biljarter was. Hij kon fanatiek spelen. Menige wedstrijd ging om de laatste car-ambole. We waren ongeveer even sterk en hadden beiden een laag gemiddelde. We hadden het gezellig in die tijd!

Met genoegen heb ik het artikel over Bels Swinkels gelezen in het kwartaalblad nummer 4, 23e jaargang. Bels leerde ik kennen toen hij bij Basjes werkte. Een vriendje van mij had een fiets (zelf had ik er geen) en die moest dan in de reparatie bij Basjes. Mijn vriendje woonde op de Veemarkt. Het was Jan Mels van de loterij, kantoor en handelsdrukkerij. Later kwam ik zelf bij Bels, in de voorkamer bij hem thuis. Intussen had ik ook een fiets gekregen van mijn moeder. Een goede tweedehands. Bij de sprintwedstrijden op de Turfhaven was Bels de snelste.

Mijn vriendjes hadden een echte racefiets. Een paar jongens niet, waar ik ook bij hoorde. Wij gingen onze gewone fiets ombouwen. Alles wat er niet aan moest als racefiets ging eraf. Mijn moeder was het daar niet mee eens. De spatborden en de bagagedrager eraf en proberen ergens een oud racestuur op de kop te tikken. Dit alles vanwege de wielervedstrijden. We hadden zelf een clubje opgericht met een contributie van een paar centen. We waren veel met de oudere renners in contact. Zelf zaten we nog in de hoogste klas van de lagere school. Dit speelde zich af van ongeveer 1932-1934. Ons groepje is nog lid geweest van de wielervereniging HRTC – Hoornse Ren en Tour Club.

Zowel van de biljartclub als van de wielervereniging weet ik nog wel namen en wat bijzonderheden.

Met vriendelijke groeten,

A. Bolte
Nieuwenoord 227
3079 LJ Rotterdam
Tel: 010-4829482

Geachte mevrouw, mijnheer,

Als je ouder wordt, ga je wel eens nadenken over het verleden. Via deze brief zou ik willen vragen of er nog mensen zijn in Hoorn die mijn herinneringen aan het jaar 1945 delen. Ik was toen acht jaar. Iedere middag gingen de Duitsers in het Julianapark oefenen met schieten op de schietberg. Na afloop als ze weg waren, slopen wij, mijn kornuiten en ik, als kleine bandieten naar de schietberg om de lege hulzen en kogels op te zoeken. Dat was levensgevaarlijk omdat het hele park bezet was door de Duitsers. Maar wij beseften dat niet als kinderen. Als wij dan zakken vol hadden, gingen wij in de avond naar het Houten Hoofd en wachtten daar tot de Dormbus- dat was een klein Duits schip- na de hele dag op patrouille te zijn geweest binnen kwam varen. Dan leverden wij de kogels en de hulzen in en in ruil daarvoor kregen wij grote stukken kug. Dat was Duits zuur oorlogsbrood. Wij hadden altijd honger want thuis was er geen eten en het smaakte daarom ook goed. We kregen ook mooie modellen van oorlogsschepen, maar als we dan later met onze buit thuis kwamen, waren onze ouders erg kwaad op ons, want wij waren zodoende de Duitsers aan het helpen.

Een ander mooi avontuur beleefden we pas na de oorlog. De Duitsers hadden het meeste van hun wapentuig achtergelaten en zo stond er op de Bierkade vlak om de hoek van de brug een tweemans Duitse tank met wapens en alles erop en eraan. Wij kregen de motor aan de gang en met z'n allen reden we trots door de stad. Tot de politie de tank van ons afpakte. We beleefden nog veel meer avonturen.

Ik heb in mijn verdere leven met de koopvaardij op Hollandse, Zweedse en Noorse schepen de hele wereld doorkruist. Vervolgens ben ik in Australië gaan wonen. Nu woon ik weer in Hoorn. Mijn Hoornse herinneringen zullen mij altijd bijblijven. Mijn gezondheid laat het nu een beetje afweten en zodoende kom ik haast de deur niet meer uit. Graag zou ik wat reacties ontvangen van de jongens waarmee ik in en na de oorlogsjaren 1940-1945 grote en kleine avonturen heb beleefd.

Danny van der Veen,
Koolmees 48
1628 AT Hoorn
d.vanderveen@quicknet.nl

Geachte redactie,

In de rubriek LEZERS SCHRIJVEN van 15 maart haalt Henk Stam herinneringen op over de oorlogsjaren '40-'45. Zo schrijft hij over de zevende klas die in het kazernegebouw aan de Veemarkt was ondergebracht. Dat deed mij weer herinneren aan het pakhuis "oud papier en vodden" aan de Gelderse Steeg. Meester Poot was de onderwijzer; ik was één van zijn leerlingen. De lokatie stond aan de linkerkant van de steeg. We keken uit op het IJsselmeer. We hadden er achter ook een speelplaatsje bij. Dit pakhuis zat vol muizen en af en toe zagen we ook wel ratten lopen. Veel ruimte hadden we daar niet.

Tijdens één van onze speelkwartieren werd plotseling een dieseltrein bij Scharwoude aan de overkant van het Hoornse Hop beschoten. Ik zag heel duidelijk de piloot in de cockpit zitten met een donkerbruine cap op z'n hoofd. We werden onmiddellijk naar binnen gestuurd. Wat waren we geschrokken. Achter ons konden we de salvo's van mitrailleurs duidelijk horen. We trilden van angst en dat bleef nog dagen zo, zeker bij mij.

Deze gebeurtenis is één van de vele die ik in oorlogsjaren meemaakte. Wat dacht u bijvoorbeeld van fietsen zonder banden, cokes zoeken langs de spoorlijn, melk halen bij de boeren. Wij gingen hiervoor naar een boer in Berkhout. Deze man had een stilstaande fiets gekoppeld aan het opladen van een serie – 6 volt – autobatterijen. Voor een half uurtje kreeg je een halve fles melk, voor een uur kreeg je een hele. Eénmaal deden we mee voor een lepeltje boter. Het hele gezin deed dan mee! Ongelooflijk!

Hoewel ik al vele jaren in Canada woon, zal ik deze zaken nooit kunnen vergeten. Wie eigenlijk wel?

Wim Bongers
Canada

Zeer geachte heer Saaltink,

Betreft Personeel WACO garage Nieuwe Noord afbeelding 6 en de schets afbeelding 7 (blz. 41 kwartaalblad nr. 1).

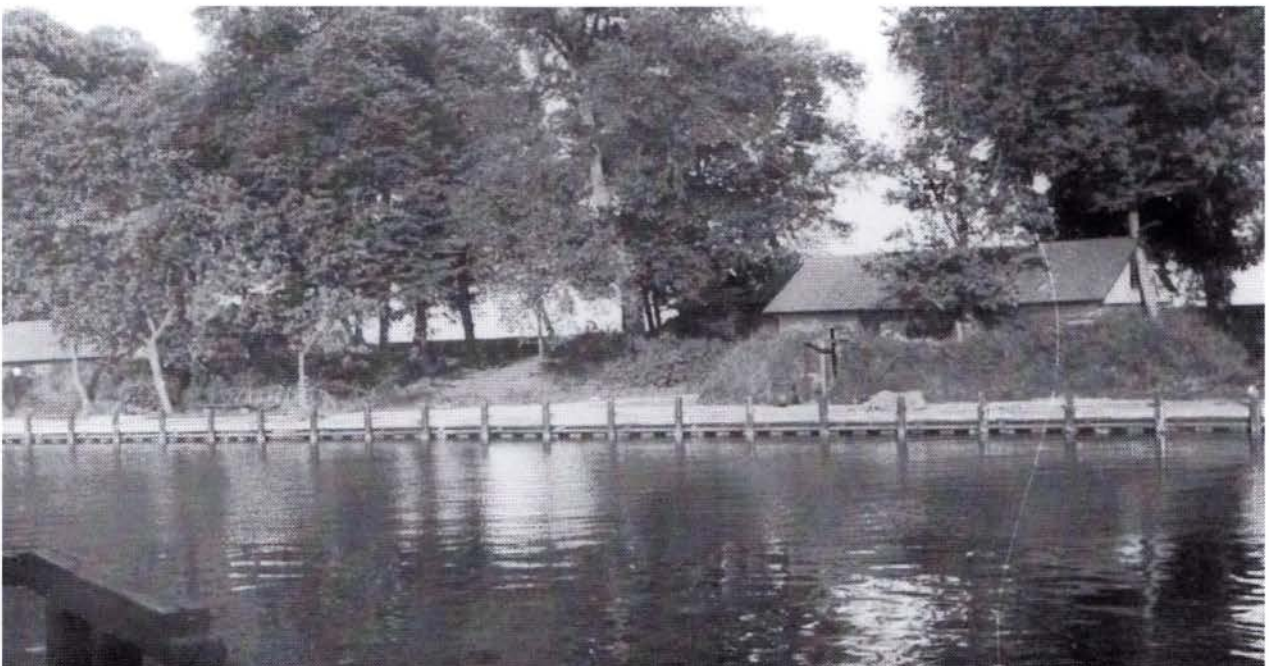
Afbeelding 7 de schets, nummer 12: Dekkertje (Dekker)

Hij werd vaak Dekkertje genoemd, omdat hij nogal klein van stuk was. Zijn echte naam was inderdaad Dekker. Ik heb hem in 1945-1946 in Purmerend leren kennen. Daar woonde hij met zijn vrouw, zoon Cor (toen ongeveer twaalf jaar oud, schat ik) en schoonmoeder, mevrouw de weduwe Van Wely, afkomstig uit Tiel, in de Hugo de Grootstraat. Hij werkte toen als monteur in de garage van de NACO in Purmerend. Hij was afkomstig uit Ooster-Blokker, waar mijn moeder ook enige tijd gewoond had. Later ontmoette mijn moeder hem in Purmerend dus als een bekende uit Ooster-Blokker. Al vrij spoedig werd hij overgeplaatst naar de NACO-garage in Alkmaar. Hij had een broer die chef-kaasmaker was in een Franse kaasfabriek in Blesmes (departement Marne). Die broer was getrouwd met een Francaise, wier meisjesnaam Germaine de France was. France is oorspronkelijk de naam voor het gebied van Parijs en omgeving. Het echtpaar in Frankrijk had geen kinderen.

Hoogachtend,

Drs.J. van der Harst
Rembrandtlaan 16
1624 GL Hoorn

Duitse barakken op het Baadland tegenover de Doelenkade

Op bezoek bij 'verste lid' van Oud Hoorn

Sudderlappen in Suriname

Jan Vriend

Welkom bij Ab Bongers. Meer dan zo maar een naam op de ledenlijst van Oud Hoorn. Zijn adres maakt hem tot een bijzonder lid, want de zoon van de olieboer uit de Pieterseliesteeg woont in Paramaribo.

Omdat voorzitter Ton van Weel toch op vakantie was in Suriname, zocht hij Bongers op. In zijn huiskamer een groot schilderij van de Hoofdtoren.

Aan de eettafel een zee van herinneringen aan Hoorn. 'Iedere keer als ik het kwartaalblad in de bus krijg, bel ik met mijn broer in Canada. Die is óók lid. Dan nemen we elke bladzijde even samen door.' Hoe een liefde op afstand alleen maar groter wordt. Als Ton van Weel toch in de buurt is, moet hij meteen komen eten, óók.

De sudderlappen staan al op het fornuis. 'Want na een week rijst en kip, zal je wel wat Hollands willen eten.' Sudderlappen om in de sfeer te komen. Draadjesvles waarmee de gastheer oude verhalen aan elkaar lijkt te rijgen. Gekoesterde herinneringen aan zijn jeugd waarmee het Hoorn van rond de oorlog tot leven komt.

Ab Bongers is van 1931, een zoon van Greetje Appelman en Albertus Bongers. Hij groeide op tussen vier broers (Jaap, Louis, Wim en Gerard). 'Met mijn broer Wim deelde ik de bedstee.'

Ze hadden twee zussen: Greet en Rina. Hun vader verdiende de kost als olieman. Met zijn karretje peterolie ging hij langs de deuren. 'Op de klompenschool aan het Achterom noemden ze ons daarom de peterolieboertjes. Daar kregen we les van de nonnen en van juffrouw De Haan.

Kukelekuu, zeiden we altijd tegen haar. Ik weet nog dat ik een keer een kikker in haar lessenaar had verstopt. Zodra ze de klep van dat ding opendeed, sprong het beest in haar boezem. Dat waren mooie momenten, voor een scholier. Er was ook een meester bij. Ik weet nog dat we in de oorlog tijdens het speelkwartier houtjes moesten zoeken om de kachel bij meester thuis brandend te houden.'

'Na school trok ik veel op met de jongens van Karel, van het transportbedrijf. En op zaterdag zat ik vaak bij de familie Ooms van de feestwinkel. Daar kon ik een zakcentje verdienen door toeters van papier te maken.'

Na wat aandringen, komt er ook een naam van een vriendinnetje van destijd naar boven: 'Mijn buurmeisje Nel Loos was wel een beetje speciaal voor me. Maar alles in het netje, hoor.'

Gezellenhuis

Hij vertelt over de Katholieke Arbeiders Jeugd die bij elkaar kwam in het Gezellenhuis (nu Huis Merens). Over de zusters van het katholieke ziekenhuis bij de kloostertuin. Over de EHBO-lessen die hij volgde bij dokter Ooijevaar. En over de

gasmuntjes die hij als kind haalde bij de gasfabriek op het Gerritsland. 'In gedachten loop ik zo de stad weer door. Door de week op klompen, op zondag naar de kerk op schoenen.' De kerk had een belangrijke rol in het leven van de Roomse jeugd van toen. Ook voor zijn oude kameraad Arie Koning. 'Arie was schoenmaker. Hij had zijn werkplaats achter de Foko. Na werktijd zaten we vaak met een groepje bij elkaar in zijn werkplaats. Ik weet nog dat Arie altijd nogal sterk met de kerk bezig was. Ze waren daar thuis erg gelovig. Hij spaarde bidprentjes en had het altijd over heiligen en God. Toen hij weer zo'n periode had dat hij zo zwaar over de hemel en het Allerhoogste zat te praten, hebben we ons een keer bij hem op de zolder verstopt. Zodra we hem zagen wegdromen, riepen we met een verdraaide stem naar beneden: "Arie de Heer roept je." Hij ging meteen op zijn knietjes en riep: "Heer hier ben ik! Om u te dienen!"'

Elke zondag gingen Ab en zijn familie naar de Cyriacuskkerk, aan het Grote Noord. 'Als arbeiders hoorden we daar op de kale banken achterin te zitten. Voorin zaten de notabelen, op twee kussens. Ik zie ze nog zitten: de advocaten, de kantonrechter en de dokters. Daarachter had je de middenstand. Die zaten op één kussen. En wij dus achterin, zonder kussens, zonder goed zicht. Ik vond dat oneerlijk. Vooral omdat pastoor op school had gezegd dat je in het huis van God mocht zitten waar je wilde.'

'Dat had ik goed onthouden. En omdat de familie van de kantonrechter vaak te laat kwam, ben ik daarna gewoon op hun bank gaan zitten. Daar wilde de pastoor natuurlijk snel een stokje voor steken. Daarom vroeg hij me of ik misdienaar wilde worden. Dan zat ik tenminste op het altaar. Maar nadat

de koster me in de sacristie had betrappt bij het slurpen van miswijn, kon ik mijn misdienaarspakkie weer snel inleveren.'

Eerste baantje

Bij drukkerij Koopmans die toen in de Warmoesstraat zat, had hij zijn eerste baantje. 'Ik begon daar toen ik twaalf jaar was. Ze hebben me daar opgeleid tot typograaf, waar ik altijd veel plezier van heb gehad. Ook toen ik in dienst moest, was ik in het weekend en op vrije dagen vaak bij Koopmans aan de slag. Vanwege de centjes natuurlijk, maar ook omdat je dan weer eens hoorde wat er gebeurde in Hoorn.'

Na zijn diensttijd trouwde hij met Ans Dudink uit Blokler. Ze verhuisden naar Heerlen, waar een drukkerij hem een goed salaris bood. 'Later maakte ik de overstap naar de mijnen, omdat daar meer viel te verdienen. Bij de staatsmijn Maurits in Geleen kon ik me laten omscholen tot mijnbouwkundig ingenieur, maar die tijd heeft mijn gezondheid geen goed gedaan. Door die jaren bij de mijnen, ben ik nog steeds kortademig.' Hij werd vader van vier dochters en drie zonen die opgroeiden in Geleen.

Zijn loopbaan bracht hem naar Duitsland en later terug naar het drukkersvak bij bedrijven in Breda en Delft. Hij scheidde, hertrouwde en scheidde weer. Tijden van onrust, verhuizingen en zoeken naar nieuwe wegen.

Rust

In 1982 kwam er weer regelmaat in het privéleven van Ab Bongers. Hij ontmoette Susan, zijn huidige vrouw. Susan komt uit Suriname en droomde ervan na haar pensioen terug te keren naar haar vaderland. Daarom kochten Ab en Susan in 1986 al een bouwterrein in Paramaribo waarop ze een groot nieuwe huis lieten bouwen. In 1993 zijn ze geëmigreerd. Hun nieuwe leven draait om rust en sfeer. In de tuin bij hun witte villa kweken ze fruit en praten ze met hun papegaai. Uren zit hij in zijn knutselkamer om handigheidjes voor het huis te maken.

Ook is Ab actief in het bestuur van de 'Stichting 30 juni', die zich sterk maakt om het recht van uitkeringen van Nederlanders in Suriname veilig te stellen. 'We krijgen vaak bezoek. We genieten ervan als we logés hebben in de gastenkamers van ons huis. Vaak komt er familie uit Nederland. Heerlijk om bij te praten.'

Trots laat hij zijn bezoekers altijd de twee schilderijen zien die in zijn woonkamer hangen te pronken. Eentje van de Hoofdtoren en eentje van de Oosterpoort. Samen de trots van het huis. 'Als ik bij die schilderijen sta, komen alle verhalen van vroeger weer boven.' Susan: 'Dan wordt het altijd laat. Ab praat zo graag over Hoorn.' Dat had Ton van Weel al een beetje gemerkt.

V.l.n.r.: Van Etten, J. Masteling, smid op de Italiaanse Zeedijk 53 en A.P. Bongers (de vader van Ab) met zijn oliewagen in 1936.

Cor Okx, de laatste metselaar van die tijd

“Welnee, maar we gingen toen wel de grond in”

Herman Lansdaal

‘We hoorden gewoon dat we morgen met de reiniging aan de gang moesten gaan. We hadden een eigen bedrijf, dus zoveel tijd hadden we niet! Het ging gewoon tussen het timmer- en metselwerk door. Zo ging dat. En als ’t over was, gingen we weer met ons gewone werk door. Wat dan ook. Maar ja, we moesten natuurlijk ook wel eens omlaag, gewoon de grond in. Ja, dat was heel normaal!’

Dit zegt Okx, die dit jaar 83 wordt. ‘Of ik wat over faecaliën moet zeggen? Faecaliën? Dat woord. Zo praatten we niet hoor, we praatten dan gewoon over drollen. Zo ging dat in die tijd. Heel gewoon...’ Zeer waarschijnlijk is hij nog de laatste in Hoorn wonende man die zich ondermeer bezig hield met het repareren, schoonmaken of nog vele andere dingen beter maken van de riolen. De mannen gingen dan omlaag als dat nodig was. Hij was ook in dienst bij zijn vader. Die was ook metselaar-timmerman. ‘In ons eigen bedrijf werkten we met vijf of zes man. Toen ik op twaalfjarige leeftijd van school kwam, werd ik ook aan het werk gezet. Ik werd dus net als mijn vader metselaar/timmerman, net naar het uitkwam. Later nam ik van hem de leiding over. Dat is een lange tijd geleden.’

Getrouwd

‘We woonden aan de Veemarkt 27. Jarenlang, eerst bij mijn opa, toen bij vader. Met Jo heb ik nog bij vader ingewoond. Jo komt uit Spierdijk. Ik heb haar ontmoet in het zwembad aan de Westerdijk. Dat was in de oorlog. We trouwden met elkaar vlak voor het einde van de oorlog. Jo werkte bij de Keizerskroon. Ze is altijd bij me gebleven. Dat ging goed. Nog steeds zoals je ziet.’

‘Er was maar één probleem toen we samenwoonden,’ vertelt mevrouw Jo Okx, ‘als ik wist dat ie het riool in moest, deed ik meteen alle ramen open. Het was verschrikkelijk als ie weer thuis kwam. Afschuwelijk!’

Het riool in

‘Nee, ik hoorde wel eens over drollenvanger. Nou dat was ik niet. Ik zat niet op een ‘boldoot’-wagen. Daar bemoeide ik me niet mee. Stel je voor! Maar ik zat wel in die riolen als dat nodig was. Vaak behoorlijk diep; een meter of wat. Misschien ben ik nu nog wel de oudste van de stad die bezig was in die riolen van toen. Ach, dat is allemaal voorbij. Zo ging dat.’

Toen hij in 1941 uit militaire dienst kwam, werd hij door de gemeente gevraagd samen met andere werklieden de riolen schoon te maken. Zijn collega’s waren onder andere Piet Keizer, Paul Beemsterboer, Jan Heertjes, De Turk en

Cor Okx met zijn hond

Maarten de Heer. De grote riolering moest om de zoveel jaar worden ‘gegrepen’.

‘Het is een tijd terug ja, maar ik kan me nog wel wat herinneren. Als het weer ergens niet goed zat, ja dan moesten we met z’n allen het riole in.’ Eénmaal kon hij met een roeibootje één van de grote riool in. Dat was onder de Trommelstraat, het Kerkplein, de Boterhal, de Veemarkt, het Achterom en de Kuil. Ze kwamen zo bij de gemetselde wanden die gerepareerd moesten worden. In andere kleine rioleringen ging hij er dan in met grote lieslaarzen, zoals onder de Drieboomlaan, de Koepoorstweg, Achter op ’t Zand, de Italiaanse Zeedijk, de stegen, het Hoofd, het West en de Venenlaan.

Toch waren lang niet alle huizen op het riool aangesloten. In die huishoudens werden de faecaliën opgevangen in tonnetjes. Cor Okx herinnert zich nog dat hij als klein jochie kattelkwaad uithaalde als de volle tonnen voor de deur stonden om opgehaald te worden.

‘Venverlo zat vaak op de strontkar, samen met Fox en de Vries. Je zag ze altijd. Dan daar, dan hier. De tonnen stonden achter in de tuin of bij de deur. In de Baanstraat stonden ze voor de deur. Als we dat zagen, maakten we met een touwtje de ton aan de deurknop vast. Dan belden we aan en renden weg. De deur ging open en ja... de mensen kregen gewoon stront in huis... Zo ging dat.’

Hij wordt stil in zijn stoel, kijkt voor zich uit en probeert zich nog iets van vroeger te herinneren. Na een tijdje zegt hij: ‘De inhoud van die tonnetjes ging zo het IJsselmeer in en ook het reinigen gebeurde met IJsselmeerwater. Waar nu voetbalclub Hollandia is, werd de smurrie eerst in een grote bak gestort. Al die rotzooi kan zelfs leiden tot grote fruitbomen, die snel groeien. Bij ons achter aan de Veemarkt hadden we wel drie van die bomen. Mooi hoor, maar ze zijn nu allang weg.’

Gepensioneerd

Cor Okx werd in zijn laatste werkzame jaren niet vaak meer door de Gemeente opgeroepen. Hij is nu bijna 83. 'Ja, toen ik 65 was, kon ik vertrekken,' zegt hij, 'en ik vond het niet erg.'

Hij probeert nog wel naar buiten te turen, maar hij ziet weinig meer. Maar nu er iemand van Oud Hoorn is, probeert ie nog wel terug te denken.

'Later', zegt hij, 'Ja, toen kwamen ook de plasticbuizen die de andere riolen vervingen. Zo kwam er een eind aan de werkzaamheden van de mannen die de tonnetjes ophaalden. En voor ons, de rioleringsploeg was het ook afgelopen. Voor ons was het metselen en timmeren geblazen tot we 65 waren geworden.

En nu? Van toen is nog zoveel te vertellen, maar het is wel goed zo. Ik heb nog een hond. Een zwarte. Elke dag ga ik drie keer met hem wandelen. Da's maar goed, want voor de rest? Eigenlijk niks. Ik ben nog jaren met voetbalclub Hollandia bezig geweest. Het is allemaal voorbij. 't Is wel wat als je al ver over de 80 bent!'

De afvoer van faecaliën

In het pas verschenen boekje getiteld: 'De ontwikkeling van het woonhuis tot 1940 in Hoorn,' geschreven en samengesteld door Henk Zantkuyl, Arie Boezaard, Gerdien de Galan en Carolien Roozendaal staat op bladzijde 107 onderstaand verslag met als titel: De afvoer van faecaliën. Dit verslag is een goede aanvulling op bovenstaand interview.

'Achter op het erf was plaats voor het secreet. Bij de woning aan een gracht of sloot was het over het water uitgebouwde 'huisje' nog lang in gebruik. Beter was om de faecaliën op te vangen in beerputten of af te voeren in riolen. Hoorn had een bijzonder systeem van riolen. De oude stad werd gekenmerkt door vele veenwateren en sloten die het water van het achterland afvoerden naar zee. Deze water-tjes werden in de loop van de eeuwen versmald en overkluisd. Deze overwelfde wateren werden dan ook als riool benut. De meeste grote huizen waren dan ook aangesloten op dit rioolstelsel. Het merendeel van de huizen echter moest zich tevreden stellen met tonnetjes of emmers.

De reinigingsdienst met de tonnenwagen in 1952 op de Koepoortsweg

Het leggen van de nieuwe rioolbuis in het uit de middeleeuwen stammende riool van het Gerritsland; in wezen is dit een overluisd grachtje (midden zeventiger jaren)

Deze moesten worden gelegegd, wat dan ook dapper gebeurde, vaak op niet juiste wijze in openbare wateren, laansloten, 'in sinkputten en op de glooiing van de zeedijk'. De stad nam de zorg over het ledigen van de tonnen zelf in de hand. Dit was voor iedere stad hetzelfde, maar in Hoorn was daar nog tot in onze tijd sprake van.

In 1914 werd de reinigingsdienst in eigen beheer genomen. De bestaande afvoer was 'weerzinwekkend', de emmers moesten in de late avond- of vroege morgenuren op de stoep worden gezet. In de jaren 1914-15 werd het wisselton systeem ingevoerd. Hiervoor waren nodig 2250 stuks gegalvaniseerd ijzeren tonnen en trechters, alsmede twee complete bespanningen en drie beerwagens.

In 1931 waren er nog 1650 tonnen in gebruik. Er was een lijst bijgevoegd van de straten en de hoeveelheid tonnen daarin.

De 'Derdeboomlaan' spande de kroon met 109 tonnen. Ook het Grote Oost had nog 84 tonnen. In 1954 waren er nog ca. 716 tonnen in gebruik. In een brief van de PSP in 1970 aan het gemeentebestuur staat dat er nog 40 woningen, waaronder een aantal in bezit van de gemeente, geen wc bezitten, maar op een tonnetje zijn aangewezen. Dit wordt door het bestuur ook bevestigd met de lijst van deze panden. De laatste tonnen, en wel aan het ABC, werden in 1977 verwijderd.'

Femke Uiterwijk

De geveltop van foto 1 betreft de beëindiging van een trapgevel van het pand Grote Oost 49, hoek Schoolsteeg. Zo'n versiering, ornament wordt wel een toppilaster genoemd. Het vormt ook een versteviging van het topje van de gevel, dat toch boven het achterliggende dak uitsteekt. U kunt ze op meerdere plaatsen in de stad aantreffen. Vaak draagt zo'n toppilaster, als bekroning een vaas, een leeuwte, een kleine obelisk. De eronder liggende trappen bedekt met natuurstenen platen dragen soms vleugelstukjes, zoals in het geval van Grote Oost 49. Die natuurstenen platen beschermen het eronderliggende metselwerk tegen het regenwater.

Vaak steunt het toppilaster op een z.g. console in een s-vorm. Op de foto is die ondersteuning versierd met een vrouwenkopje (op de foto nog net zichtbaar).

Opgave 2 toont de bovengevel van Grote Noord 58. Alle dertien inzenders noteerden dit antwoord. Het is een restant van een Art Decco-achtige gevel. Op de tekening die van de gevelwand in 1944 in opdracht van de Rijksdienst van Monumentenzorg is gemaakt (bladzij 106 van het boek 'Hoorn, huizen, straten, mensen, zie tekeningetje), is te zien dat de gemetselde banden langs de bovenramen oorspronkelijk boven het dak uitstaken en met elkaar verbonden waren door een ijzeren hekwerk. Ook de banden langs de zijanten van de gevel staken boven de daklijst uit en werden bekroond door een halfronde natuurstenen bol. Jammer dat deze kenmerkende onderdelen verdwenen zijn!

Ja, in het verleden was het Noord een invalsweg. Ik heb daarbij niet aan een autoweg gedacht, zoals sommigen van u. Ik heb geen rijbewijs en dus nauwelijks bemoeienis met het autoverkeer.

Ja, er zijn niet zoveel doodlopende gloppen in Hoorn. De meeste inzenders

hadden de oplossing voor foto 3 dan ook snel gevonden! Het Glop in het verlengde van het Nieuwe Noord. Jammer dat de dakkapel van het pandje links in de hoek niet goed zichtbaar was afgedrukt. Een dakkapel op de hoek van het dak is iets byzonders. Meestal bracht men op het zoldertje van zo'n opslagplaats een raampje tussen de dakpannen aan of een dakpan van glas om zo licht op de zolder te krijgen. Mogelijk moesten er grote voorwerpen van deze zolder naar beneden gestoken worden.

Ook foto 4 laat een gevelbeëindiging zien, maar nu één uit een vroegere tijd, eind negentiende eeuw. Het pand Peterseliesteeg 2, hoek Trommelstraat. Het pand met dat mooie gedicht in de zijgevel. In de doorbroken geveltop staat ook een soort pilaster met daarop de windwijzer. De letters zijn wat merkwaardig geplaatst, want de N van noord en de O van oost staan tegenover elkaar en de letter Z en W ook. Wie geeft opheldering?

Foto 5 toont een stoepaal voor Grote Oost 2. het Affichemuseum. Volgens het boekje 'STOEPEN, stoepalen, stoephekken' geschreven door T. Brouwer stonden dergelijke veelal versierde palen met meerdere langs de hardstenen stoep van het huis onderling verbonden door een stang of een ketting. Er staan voor Grote Oost 2 ook meerdere palen, maar ze zijn niet meer onderling verbonden. Vooral de uitgehakte versiering streelt mijn schoonheidsgevoel.

Dertien inzenders gooiden een brief of kaart op mijn deurmat, waarvoor mijn hartelijke dank!

Het waren: familie Duin, Greet Hemmer, G.V.M. Lampe, M.C. Mes, familie Metselaar, J.C. Opmeer, familie Semler, Rik Singer, J.F. Swagerman, familie Tober, Henny en Myra Webster, Arnold de Wolff, J. Zwarekant.

Winnaar is geworden de familie Tober.

De nieuwe foto's laten allemaal getallen zien die op gevels voorkomen. Het zijn jaartallen of onderdelen van jaartallen.

Foto 1 is op een groot gebouw te vinden waar veel mensen samenkomen.

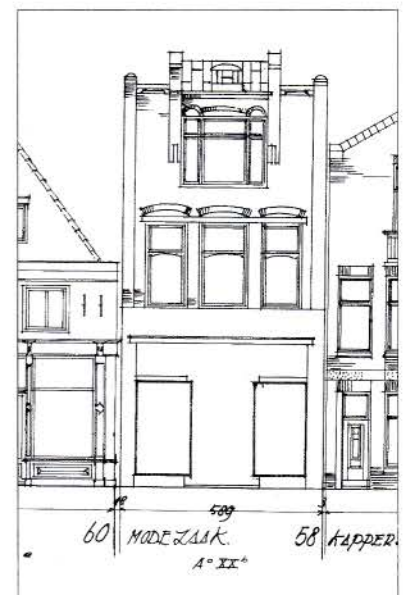
Foto 2 betreft een merkwaardige gevel. De geveltop staat uit het lood. Er valt ook een gevelsteen te bewonderen.

Foto 3. Ook een byzondere gevel. Net even andersom. De tussenstukken gepleisterd en de randen van baksteen.

Foto 4. Een beetje cryptisch: een jaartal tussen de ramen.

Foto 5 In de straat die vroeger nieuw was.

Oplossingen graag voor 1 augustus naar: Femke Uiterwijk, Grote Oost 98-100, 1621 BZ Hoorn. De mooie dagen breken aan, dus het moet ook voor beginnelingen lukken de antwoorden te vinden.

Grote Noord 58, opgave 2

Foto 1

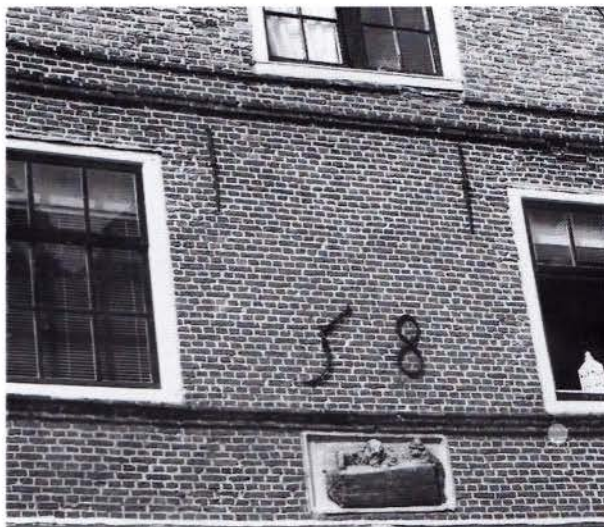

Foto 2

Foto 4

Foto 3

Foto 5

HOE HOORN VERANDERDE

Femke Uiterwijk

Het Grote Noord in het jaar 1959. Op de zaterdagochtend, heel vroeg, werd vooral in Amsterdam en elders in Noord-Holland en dus ook in Hoorn de nog slapende bevolking op luilakochtend met veel lawaai wakker

gemaakt. Op deze foto gebeurt het georganiseerd in een optocht op het Grote Noord ter hoogte van de Cyriacuskerk. Op de hoek van de Rodesteen staat het gebouw van het Winstontheater nog.

Deze foto dateert van 20 mei 2002. Luilak wordt niet meer op deze manier gevierd. Op de bovenste foto loopt al een politieagent mee om escalaties te voorkomen. Jaren geleden werd ik nog wel gewekt als er op luilakochtend kinderen met blikjes achter zich door de steeg ren-

den. Dat is verleden tijd. Het Grote Noord is ook veranderd.

Gewoond wordt er nauwelijks meer en de Winstonbioscoop is afgebrand. Er is nog steeds een gat met akelige schuttingen er om heen.